

หน่วยที่ ๒

ศักยภาพของผู้ประเมินคุณภาพ
การศึกษาของสถานศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หน่วยที่ ๒ ศักยภาพของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

กิจกรรม	เนื้อหา	รูปแบบการอบรม	เวลา	สื่อประกอบ
๒.๑	บทบาทหน้าที่และคุณลักษณะของผู้ประเมินคุณภาพสถานศึกษา			
	บทบาทหน้าที่และคุณลักษณะของผู้ประเมินคุณภาพสถานศึกษา	- บรรยาย - ฝึกปฏิบัติ - นำเสนอ - สรุปล ความรู้	๖๐ นาที	๑. power point เรื่อง บทบาทหน้าที่และคุณลักษณะของผู้ประเมินคุณภาพสถานศึกษา ๒. power point เรื่อง มโนทัศน์ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ๓. เอกสารเสริมความรู้กิจกรรมที่ ๒.๑/๑ เรื่อง บทบาทหน้าที่และคุณลักษณะของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ๔. เอกสารเสริมความรู้กิจกรรมที่ ๒.๑/๒ เรื่อง มโนทัศน์ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ๕. ใบกิจกรรมที่ ๒.๑ (๑) (เดี่ยว)บทบาทหน้าที่และคุณลักษณะของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ๖. ใบกิจกรรมที่ ๒.๑ (๒) (กลุ่ม)บทบาทหน้าที่และคุณลักษณะของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
๒.๒	ทักษะของผู้ประเมินคุณภาพสถานศึกษา			
	๒.๒.๑ การวิเคราะห์กรอบประเด็นการประเมินคุณภาพสถานศึกษาตามแนวทางพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	- บรรยาย - ฝึกปฏิบัติ - นำเสนอ - สรุปล ความรู้	๖๐ นาที	๑. Power point เรื่อง หลักและวิธีการวิเคราะห์กรอบ ประเด็น และการออกแบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษา ๒. เอกสารเสริมความรู้ เรื่อง มโนทัศน์การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ๓. ใบกิจกรรมที่ ๒.๒.๑ (๑) การวิเคราะห์กรอบประเด็นการประเมินคุณภาพสถานศึกษา ตามแนวทางพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

กิจกรรม	เนื้อหา	รูปแบบการอบรม	เวลา	สื่อประกอบ
	๒.๒.๒ การออกแบบการเก็บรวบรวมเพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษา: ทักษะการสังเกต	- คลิปวีดีโอ - บรรยาย - สังเกต - ฝึกปฏิบัติ - นำเสนอ - สรุป - ความรู้	๖๐ นาที	๑. ใบกิจกรรมที่ ๒.๒.๒ (๑) (เดี่ยว) การออกแบบการเก็บรวบรวมเพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษา: ทักษะการสังเกต ๒. ใบกิจกรรมที่ ๒.๒.๒ (๒) (กลุ่ม) การออกแบบการเก็บรวบรวมเพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษา: ทักษะการสังเกต ๓. คลิปตัวอย่างข้อมูลโรงเรียน ๔. สื่อ PowerPoint ภาพนิ่ง
	๒.๒.๓ การออกแบบการเก็บรวบรวมเพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษา: การตั้งคำถามและสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	- บรรยาย - สังเกต - ฝึกปฏิบัติ - นำเสนอ - สรุป - ความรู้	๙๐ นาที	๑. ใบกิจกรรมที่ ๒.๒.๓ (๑) (เดี่ยว) การออกแบบการเก็บรวบรวมเพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษา: การตั้งคำถามและสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ๒. ใบกิจกรรมที่ ๒.๒.๓ (๒) (กลุ่ม) การออกแบบการเก็บรวบรวมเพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษา: การตั้งคำถามและสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
	๒.๒.๔ การตีความ การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและการสรุปความ	- บรรยาย - สังเกต - ฝึกปฏิบัติ - นำเสนอ - สรุป - ความรู้	๙๐ นาที	๑. ใบกิจกรรมที่ ๒.๒.๔ (๑) (เดี่ยว) การตีความ การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและการสรุปความ ๒. ใบกิจกรรมที่ ๒.๒.๔ (๒) (กลุ่ม) การตีความ การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและการสรุปความ ๓. ใบกิจกรรมที่ ๒.๒.๔ (๓) การนำเสนอผลการประเมิน ๔. เอกสารเพิ่มเติมโค้ดคำพูดจากการสัมภาษณ์

กิจกรรม	เนื้อหา	รูปแบบการอบรม	เวลา	สื่อประกอบ
๒.๓	การจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพสถานศึกษา			
	รายงานประเมินคุณภาพสถานศึกษา	- บรรยาย - สังเกต - ฝึกปฏิบัติ - นำเสนอ - สรุปความรู้	๙๐ นาที	๑. power point เรื่อง การจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพสถานศึกษา ๒. คลิปตัวอย่างโรงเรียนตัวอย่าง เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพสถานศึกษา ๓. ไปกิจกรรมที่ ๒.๓ (๑) การจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพสถานศึกษา
๒.๔	การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา			
	การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	- บรรยาย - สังเกต - ฝึกปฏิบัติ - นำเสนอ - สรุปความรู้	๙๐ นาที	๑. power point เรื่อง การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ๒. เอกสารเสริมความรู้กิจกรรมที่ ๒.๔ เรื่อง การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ๓. ไปกิจกรรมที่ ๒.๔ (๑) เรื่อง การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

กิจกรรมที่ ๒.๑

บทบาทหน้าที่และคุณลักษณะของผู้ประเมินคุณภาพสถานศึกษา

๑. สาระสำคัญ

การประเมินคุณภาพสถานศึกษาที่เป็นการประเมินในภาพรวมของผลการดำเนินงาน ใช้หลักการประเมินโดยอาศัยความเชี่ยวชาญ (Expert Judgement) ของผู้ประเมินคุณภาพสถานศึกษา ในการตรวจทาน ทบทวน ตรวจสอบและเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพ เชิงปริมาณจากหลักฐาน เชิงประจักษ์ที่เกิดจากการปฏิบัติตามสภาพจริงของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้ประเมินคุณภาพสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งเกี่ยวกับการประเมินลักษณะดังกล่าว เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ การแปลความหมาย และการตัดสินผลการประเมินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดคุณลักษณะของผู้ที่จะทำหน้าที่ประเมินและสามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างและพัฒนาคุณภาพโดยรวมของสถานศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เป็นระบบและกลไกในการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายหรือมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดโดยสถานศึกษา ซึ่งการดำเนินการจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร การศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยบุคลากรในหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การพัฒนาปรับปรุงตนเอง โดยมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน และพร้อมที่จะได้รับการประเมินคุณภาพจากหน่วยงานภายนอก

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อให้ผู้เข้ารับการสัมมนามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณลักษณะของผู้ประเมินคุณภาพสถานศึกษา

๒.๒ เพื่อให้ผู้เข้ารับการสัมมนามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

๓. รูปแบบการจัดกิจกรรม

๓.๑ การรับฟังการบรรยายจากวิทยากร

๓.๒ การศึกษาเอกสารเสริมความรู้

๓.๓ การปฏิบัติกิจกรรมใบงานและสะท้อนผลการปฏิบัติงาน

๓.๔ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๔. ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นตอน	ระยะเวลา	สื่อและเอกสารประกอบ
๑. รับฟังการ บรรยายจาก วิทยากร ๒. ทำกิจกรรมใบ งานที่ ๒.๑ (๑) ๓. แบ่งกลุ่ม จำนวน กลุ่มละ ๓-๖ คน ๔. ศึกษาสื่อเอกสาร เสริมความรู้ ๕. ทำใบกิจกรรมที่ ๒.๑ (๒) ๖. ทำใบกิจกรรมที่ ๒.๑ (๓)	๙๐ นาที	๑. power point เรื่อง บทบาทหน้าที่และคุณลักษณะของ ผู้ประเมินคุณภาพสถานศึกษา ๒. power point เรื่อง มโนทัศน์ด้านการประเมินคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา ๓. เอกสารเสริมความรู้กิจกรรมที่ ๒.๑/๑ เรื่อง บทบาทหน้าที่ และคุณลักษณะของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา ๔. เอกสารเสริมความรู้กิจกรรมที่ ๒.๑/๒ เรื่อง มโนทัศน์ด้าน การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ๕. ใบกิจกรรมที่ ๒.๑ (๑) (เดี่ยว) บทบาทหน้าที่และ คุณลักษณะของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา ๖. ใบกิจกรรมที่ ๒.๑ (๒) (กลุ่ม) บทบาทหน้าที่และ คุณลักษณะของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา

๕. การวัดและประเมินผล

- ๕.๑ ประเมินพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมกิจกรรมของผู้เข้าสัมมนา
๕.๒ ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมที่ ๒.๑ (๒) และ ๒.๑ (๓)

๖. เกณฑ์การประเมินผลกิจกรรมที่ ๒.๑

รายการ การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
๑. พฤติกรรม การเข้าร่วม กิจกรรม	สมาชิกไม่มีส่วน ร่วมในการ ทำงานและแสดง ความคิดเห็นใน กลุ่ม	สมาชิกส่วนใหญ่ ร่วมกันทำงาน มีการรับฟังและ แสดงความ คิดเห็นร่วมกัน	มีการกำหนด ขั้นตอนการทำงาน สมาชิกทุกคน ร่วมกันทำงาน มี การรับฟังและ แสดงความคิดเห็น ร่วมกันและแสดง บทบาทของตนเอง อย่างเหมาะสม	มีการกำหนดขั้นตอน การทำงานที่ชัดเจน สมาชิกทุกคนในกลุ่ม มีการรับฟังและแสดง ความคิดเห็นร่วมกัน และแสดงบทบาทของ ตนเองอย่างเหมาะสม เมื่อเกิดความขัดแย้ง ทางความคิด สมาชิก ในกลุ่มร่วมกันขจัด ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ได้ด้วยเหตุผล

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
๒. ผลงานใน ใบกิจกรรมที่ ๒.๑ (๑) ๒.๑ (๒) และ ๒.๑ (๓)	มีการบันทึก ข้อมูลตามใบ กิจกรรมไม่ ครบถ้วน	มีการบันทึก ข้อมูลตามใบ กิจกรรม ครบถ้วน และ แนวทางในการ พัฒนาไม่ สอดคล้องกับข้อ ที่ต้องการพัฒนา	มีการบันทึกข้อมูล ตามใบกิจกรรม ครบถ้วน และ แนวทางในการ พัฒนามีความ สอดคล้องกับข้อที่ ต้องการพัฒนา	มีการบันทึกข้อมูลตาม ใบกิจกรรมครบถ้วน และแนวทางในการ พัฒนามีความ สอดคล้องและเป็นไป ได้กับข้อที่ต้องการ พัฒนา

๗. เกณฑ์การผ่านกิจกรรมที่ ๒.๑

ผู้เข้ารับการสัมมนาต้องได้รับการตัดสินคุณภาพกิจกรรมที่ ๒.๑ ในระดับดีขึ้นไปทุกรายการ
กิจกรรม

สื่อประกอบกิจกรรมที่ ๒.๑

สื่อรายการที่ ๒.๑/๑ : เอกสารเสริมความรู้ เรื่อง บทบาทหน้าที่และคุณลักษณะ ของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

การประเมินเพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต้องอาศัยบุคคลผู้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ พร้อมทั้งมีบุคลิกภาพและเจตคติที่เหมาะสม ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ ประเมินคุณภาพสถานศึกษา ควรมีบทบาทหน้าที่และคุณลักษณะ ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

๑. ศึกษาเอกสารแผนพัฒนาการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี รายงานประจำปี (Self-Assessment Report: SAR) และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
๒. จัดทำกำหนดการตรวจเยี่ยมหน่วยงานร่วมกับคณะผู้ประเมินคุณภาพโดยการปรึกษารื้อกับผู้บริหารหน่วยงาน
๓. กำกับดูแลการตรวจเยี่ยมหน่วยงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด
๔. ประสานงานการประเมินให้สอดคล้องสัมพันธ์กันไม่ซ้ำซ้อนโดยเฉพาะกรณีที่มีการแยกย้ายกันประเมินเฉพาะเรื่อง
๕. ร่วมกับคณะผู้ประเมินคุณภาพสรุปผลการประเมินเป็นระยะๆ
๖. พิจารณาผลการประเมินรวบยอด
๗. แจ้งผลการประเมินอย่างไม่เป็นทางการด้วยวาจาต่อหน่วยงาน
๘. ให้คำแนะนำและชี้ประเด็นสำคัญในการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาแก่หน่วยงาน
๙. กำกับการจัดทำและส่งรายงานผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้อง
๑๐. ร่วมรับผิดชอบผลการประเมินและรายงานการประเมิน

คุณลักษณะของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

๑. มีบุคลิกภาพที่ดี สุภาพ เรียบร้อย
๒. มีทักษะมนุษยสัมพันธ์
๓. มีความสุขุม รอบคอบ
๔. มีทักษะในการติดต่อสื่อสารอย่างกัลยาณมิตร
๕. มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม
๖. มีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปความ
๗. มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดี และอุทิศตนในการปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ
๘. มีความเชื่อมั่นในระบบประกันคุณภาพการศึกษา
๙. ยิ้มแย้มแจ่มใส ควบคุมอารมณ์ มองโลกในแง่ดี
๑๐. มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาและระบบการประกันคุณภาพในระดับที่ประเมิน
๑๑. มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการประเมินคุณภาพสถานศึกษาเป็นอย่างดี

๑๒. เข้าใจบริบทและมีทักษะการประเมินตามสภาพจริงและประเมินแบบองค์รวม (Holistic Assessment) เป็นอย่างดี

- ๑๓. สามารถสรุปและจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายใน
- ๑๔. มีเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษา เป็นกัลยาณมิตรในการประเมิน
- ๑๕. มีทักษะในการสื่อสารและเก็บรวบรวมข้อมูล

หลักการปฏิบัติตนของผู้ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ผู้ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ถือเป็นบุคคลสำคัญเพื่อให้การประเมินคุณภาพสถานศึกษา มีความถูกต้อง เทียบธรรม เกิดประโยชน์แก่สถานศึกษาและส่วนรวม ผู้เข้ารับการพัฒาที่ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพสถานศึกษา จึงควรมีหลักการที่ควรปฏิบัติ ดังนี้

- ๑. ปฏิบัติหน้าที่ประเมินคุณภาพการศึกษาด้วยตนเอง
- ๒. มีความเที่ยงตรง โปร่งใส มีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ รายงานสิ่งที่ค้นพบตามความเป็นจริงอย่างชัดเจน มีเหตุผล มีหลักฐานสนับสนุน
- ๓. มีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่ยอมให้อิทธิพลใดๆ มาเบี่ยงเบนผลการตรวจสอบให้ผิดไปจากความเป็นจริง และต้องไม่รายงานเท็จหรือรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง
- ๔. ไม่รับและไม่เรียกร้องในสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพการศึกษา เช่น อามิสสินจ้าง รางวัล ของขวัญ ของกำนัล เป็นต้น
- ๕. อุทิศเวลาในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลัง ครบถ้วนสมบูรณ์ตามบทบาทหน้าที่ และวัตถุประสงค์ของงานที่ได้รับมอบหมาย ในการประเมินคุณภาพการศึกษา
- ๖. รักษาความลับของข้อมูลสารสนเทศส่วนบุคคล และของสถานศึกษา ที่ได้รับระหว่างการประเมินคุณภาพการศึกษา
- ๗. มีความอดทน และยืดหยุ่นในการทำงาน
- ๘. ไม่ประพฤติดันให้เสื่อมเสียแก่ชื่อเสียงของตนหรือแก่ชื่อเสียงของหน่วยงานที่มอบหมายให้ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพการศึกษา
- ๙. ไม่นำบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพการศึกษาเข้าไปในสถานศึกษา
- ๑๐. มีการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบกัลยาณมิตร

สื่อรายการที่ ๒.๑/๒ : ใบกิจกรรมที่ ๒.๑(๑) บทบาทหน้าที่และคุณลักษณะของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (งานเดียว)

คำชี้แจง

- ๑. ให้ผู้เข้ารับการสัมมนาแต่ละคนเขียนบทบาทหน้าที่และคุณลักษณะของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ดีและเหมาะสมลงในช่องว่างที่กำหนดให้ โดยระบุเป็นข้อๆ
- ๒. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการสัมมนา กลุ่มละ ๓- ๖ คน ให้ผู้เข้ารับการสัมมนาแต่ละกลุ่มหลอมรวมบทบาทหน้าที่และคุณลักษณะของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาของทุกคนในกลุ่มที่เขียนไว้ในใบกิจกรรม ขั้นตอนที่ ๑ สรุปให้เป็นผลงานกลุ่ม และเตรียมรับการสุ่มเพื่อนำเสนอผลงาน

ชื่อ-สกุล.....เลขที่

สพป/สพม./หน่วยงาน

บทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ดีและเหมาะสม	คุณลักษณะของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ดีและเหมาะสม
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

สื่อรายการที่ ๒.๑/๓ : ใบกิจกรรมที่ ๒.๑ (๒) บทบาทหน้าที่และคุณลักษณะของ
ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (งานกลุ่ม)

ชื่อสมาชิกกลุ่ม

- ๑.....เลขที่.....สพป./สพม.....
- ๒.....เลขที่.....สพป./สพม.....
- ๓.....เลขที่.....สพป./สพม.....
- ๔.....เลขที่.....สพป./สพม.....
- ๕.....เลขที่.....สพป./สพม.....
- ๖.....เลขที่.....สพป./สพม.....

☺ สรุปบทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ดีและเหมาะสม

บทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

☺ สรุปคุณลักษณะที่ดีของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ดีและเหมาะสม

คุณลักษณะของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ ๒.๒

ทักษะของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษา

๑. สารสำคัญ

ทักษะของผู้ประเมินและการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษามี ๔ ประเด็นหลัก ได้แก่ ๑) ทักษะการสังเกต ๒) ทักษะการสัมภาษณ์ ๓) การตีความและการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและการสรุปผลและ ๔) ตัวอย่างการเก็บรวบรวมข้อมูลตามมาตรฐานการศึกษา โดยข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการเก็บรวบรวมนั้นเพื่อให้ผู้ประเมินมั่นใจว่าเป็นข้อมูลที่ดี และมีความน่าเชื่อถือ ผู้ประเมินควรมีการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบความเป็นตัวแทนของข้อมูล การตรวจสอบผลข้างเคียง ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (บุคคล เวลา สถานที่) แล้วจึงประเมินคุณภาพของข้อมูลที่ได้โดยสามารถตรวจสอบข้อมูลที่ดีและข้อมูลที่ย่อ

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนามีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษา

๓. รูปแบบการจัดกิจกรรม

- ๓.๑ การรับฟังการบรรยายจากวิทยากร
- ๓.๒ การศึกษาเอกสารเสริมความรู้
- ๓.๓ การปฏิบัติกิจกรรมใบงานและสะท้อนผลการปฏิบัติงาน
- ๓.๔ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๔. ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

กิจกรรม	เนื้อหา	รูปแบบ	เวลา	สื่อประกอบ
๒.๒.๑	การวิเคราะห์กรอบประเด็นและออกแบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษา	- การบรรยาย - ฝึกปฏิบัติ - นำเสนอ - สรุปความรู้	๖๐ นาที	๑. Power point เรื่อง หลักและวิธีการวิเคราะห์ กรอบ ประเด็น และการออกแบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษา ๒. เอกสารเสริมความรู้ เรื่อง มโนทัศน์การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ๓. ใบกิจกรรมที่ ๒.๒.๑ (๑) การกำหนดกรอบประเด็นการประเมินคุณภาพสถานศึกษาตามแนวทางพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

กิจกรรม	เนื้อหา	รูปแบบ	เวลา	สื่อประกอบ
๒.๒.๒	การออกแบบการ เก็บรวบรวมเพื่อการ ประเมินคุณภาพ การศึกษา: ทักษะ การสังเกต	- ทูลิปวีดีโอ - บรรยาย - สังเกต - ฝึกปฏิบัติ - นำเสนอ - สรุปความรู้	๖๐ นาที	๑. คลิปตัวอย่างข้อมูลโรงเรียน ๒. สื่อ PowerPoint ภาพนิ่ง ๓. ไปกิจกรรมที่ ๒.๒.๒ (๑) (เดี่ยว) การ ออกแบบการเก็บรวบรวมเพื่อการ ประเมินคุณภาพการศึกษา: ทักษะ การสังเกต ๔. ไปกิจกรรมที่ ๒.๒.๑ (๒) (กลุ่ม) การ ออกแบบการเก็บรวบรวมเพื่อการ ประเมินคุณภาพการศึกษา: ทักษะ การสังเกต
๒.๒.๓	การออกแบบการ เก็บรวบรวมเพื่อการ ประเมินคุณภาพ การศึกษา: การตั้ง คำถามและ สัมภาษณ์ผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง	- บรรยาย - สังเกต - ฝึกปฏิบัติ - นำเสนอ - สรุปความรู้	๙๐ นาที	๑. ไปกิจกรรมที่ ๒.๒.๓ (๑) (เดี่ยว) การ ออกแบบการเก็บรวบรวมเพื่อการ ประเมินคุณภาพการศึกษา: การตั้ง คำถามและสัมภาษณ์ผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง ๒. ไปกิจกรรมที่ ๒.๒.๓ (๒) (กลุ่ม) การ ออกแบบการเก็บรวบรวมเพื่อการ ประเมินคุณภาพการศึกษา: การตั้ง คำถามและสัมภาษณ์ผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง
๒.๒.๔	การตีความ การ ตรวจสอบความ น่าเชื่อถือของข้อมูล และการสรุปความ	- บรรยาย - สังเกต - ฝึกปฏิบัติ - นำเสนอ - สรุปความรู้	๙๐ นาที	๑. ไปกิจกรรมที่ ๒.๒.๔ (๑) (เดี่ยว) การตีความ การตรวจสอบความ น่าเชื่อถือของข้อมูลและการสรุป ความ ๒. ไปกิจกรรมที่ ๒.๒.๔ (๒) (กลุ่ม) การตีความ การตรวจสอบความ น่าเชื่อถือของข้อมูลและการสรุป ความ ๓. ไปกิจกรรมที่ ๒.๒.๔ (๓) การ นำเสนอผลการประเมิน ๔. เอกสารเพิ่มเติมโค้ดคำพูดจาก การสัมภาษณ์

๕. การวัดผลกิจกรรม

๕.๑ การสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม

๕.๒ การตรวจผลงานกิจกรรมที่ ๒.๒.๑ (๑) กิจกรรมที่ ๒.๒.๒ (๑) กิจกรรมที่ ๒.๒.๑ (๒) กิจกรรมที่ ๒.๒.๓ (๑) กิจกรรมที่ ๒.๒.๓ (๒) กิจกรรมที่ ๒.๒.๔ (๑) และ กิจกรรมที่ ๒.๒.๔ (๒)

๖. เกณฑ์การประเมินผล

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
๑. พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม	สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการทำงานและแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม	สมาชิกส่วนใหญ่ร่วมกันทำงาน มีการรับฟังและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน	มีการกำหนดขั้นตอนการทำงาน สมาชิกทุกคนร่วมกันทำงาน มีการรับฟังและแสดงความคิดเห็นร่วมกันและแสดงบทบาทของตนเองอย่างเหมาะสม	มีการกำหนดขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน สมาชิกทุกคนในกลุ่ม มีการรับฟังและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน และแสดงบทบาทของตนเองอย่างเหมาะสม เมื่อเกิดความขัดแย้งทางความคิด สมาชิกในกลุ่มร่วมกันขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ด้วยเหตุผล
๒. การจัดการเวลา	ทำงานเสร็จทันตามกำหนดเวลาน้อยมาก และกลุ่มต้องปรับกำหนดเวลาส่งงานหรือความรับผิดชอบในการทำงานเนื่องจากการจัดการเวลาไม่เพียงพอของสมาชิกกลุ่มบางคน	มีแนวโน้มที่จะส่งงานช้า แต่มักจะทำงานต่างๆ เสร็จสิ้นตามกำหนดเวลา กลุ่มไม่ต้องปรับกำหนดเวลาหรือความรับผิดชอบในการทำงานเนื่องจากการการทำงานล่าช้าของสมาชิกกลุ่มบางคน	มักใช้เวลาได้ดีตลอดทั้งกิจกรรม แต่อาจมีการขยายเวลาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่กลุ่มไม่ต้องปรับกำหนดเวลาหรือความรับผิดชอบในการทำงาน เนื่องจากการการทำงานล่าช้าของสมาชิกกลุ่มบางคน	ทำงานเสร็จตามกำหนดเวลา สม่่าเสมอ กลุ่มไม่ต้องปรับกำหนดเวลาหรือความรับผิดชอบในการทำงานเนื่องจากการการทำงานล่าช้าของสมาชิกกลุ่มบางคน

คู่มือการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินและการประกันคุณภาพ การศึกษาแนวใหม่และเสริมสร้างศักยภาพด้านการประเมิน

รายชื่อ การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
๓. ไปกิจกรรมที่ ๒.๒.๑ (๑) เรื่อง การ วิเคราะห์ กรอบ ประเด็นและ การออกแบบ การประเมิน คุณภาพ สถานศึกษา	มีร่องรอยการ บันทึกการสังเกต อย่างน้อย ๑ ประเด็น	มีร่องรอยการ บันทึกการสังเกต ๒ ประเด็น	มีร่องรอยการ บันทึกการสังเกต ๓ ประเด็น	มีร่องรอยการบันทึก การสังเกตมากกว่า ๓ ประเด็น
๔. ไปกิจกรรม ที่ ๒.๒.๒ (๑) เรื่อง การ ออกแบบ การเก็บ รวบรวมเพื่อ การประเมิน คุณภาพ การศึกษา: ทักษะการ สังเกต (งาน เดี่ยว)	มีร่องรอยการ บันทึกการสังเกต อย่างน้อย ๑ ประเด็น	มีร่องรอยการ บันทึกการสังเกต ๒ ประเด็น	มีร่องรอยการ บันทึกการสังเกต ๓ ประเด็น	มีร่องรอยการบันทึก การสังเกตมากกว่า ๓ ประเด็น
๕. ไปกิจกรรมที่ ๒.๒.๒ (๒) เรื่อง การ ออกแบบการ เก็บรวบรวม เพื่อการ ประเมิน คุณภาพ การศึกษา: ทักษะการ สังเกต (งานกลุ่ม)	มีร่องรอยการ บันทึกการสังเกต อย่างน้อย ๑ ประเด็น	มีร่องรอยการ บันทึกการสังเกต ๒ ประเด็น	มีร่องรอยการ บันทึกการสังเกต ๓ ประเด็น	มีร่องรอยการบันทึก การสังเกตมากกว่า ๓ ประเด็น

ราย การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
๖. ใบกิจกรรมที่ ๒.๒.๓ (๑) เรื่อง การ ออกแบบการ เก็บรวบรวม เพื่อการ ประเมิน คุณภาพ การศึกษา: การ ตั้งคำถามและ สัมภาษณ์ผู้มี ส่วนเกี่ยวข้อง (งานกลุ่ม)	กำหนดผู้ให้ข้อมูล ประเด็นที่ต้องการ เก็บข้อมูล และข้อ คำถามสัมภาษณ์ ได้สอดคล้องกัน ทุกรายการ โดย กำหนด ๑-๒ รายการ และ บันทึกประเด็น สำคัญจากการ สัมภาษณ์ได้	กำหนดผู้ให้ข้อมูล ประเด็นที่ ต้องการเก็บ ข้อมูล และข้อ คำถามสัมภาษณ์ ได้สอดคล้องกัน ทุกรายการ โดย กำหนด ๓ รายการ และ บันทึกประเด็น สำคัญจากการ สัมภาษณ์ได้	กำหนดผู้ให้ข้อมูล ประเด็นที่ต้องการ เก็บข้อมูล และข้อ คำถามสัมภาษณ์ ได้สอดคล้องกัน ทุกรายการ โดย กำหนด ๔ รายการ และบันทึก ประเด็นสำคัญจาก การสัมภาษณ์ได้	กำหนดผู้ให้ข้อมูล ประเด็นที่ต้องการ เก็บข้อมูล และข้อ คำถามสัมภาษณ์ ได้ สอดคล้องกันทุก รายการ โดยกำหนด ๕ รายการขึ้นไป และบันทึกประเด็น สำคัญจากการ สัมภาษณ์ได้
๗. ใบกิจกรรมที่ ๒.๒.๓ (๒) เรื่อง การ ตีความ การ ตรวจสอบ ความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูล และการ สรุปความ: (งานเดี่ยว)	บันทึกข้อมูลไม่ กระชับ ไม่ ครอบคลุมประเด็น สำคัญ และขาด ข้อสังเกตเพิ่มเติม	บันทึกข้อมูลได้ ทุกรายการได้ กระชับ ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ แต่ขาดข้อสังเกต เพิ่มเติม	บันทึกข้อมูลได้ทุก รายการได้กระชับ ครอบคลุมประเด็น สำคัญ มีข้อสังเกตเพิ่มเติม เล็กน้อย	บันทึกข้อมูลทุก รายการ ได้กระชับ ครอบคลุมประเด็น สำคัญ มีข้อสังเกต เพิ่มเติมที่น่าสนใจ
๘. ใบกิจกรรมที่ ๒.๒.๔ (๑) เรื่อง การ ตีความ การ ตรวจสอบ ความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูล และ การสรุปความ: (งานเดี่ยว)	บันทึกข้อมูลไม่ กระชับ ไม่ ครอบคลุมประเด็น สำคัญ และขาด ข้อสังเกตเพิ่มเติม	บันทึกข้อมูลได้ ทุกรายการได้ กระชับ ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ แต่ขาดข้อสังเกต เพิ่มเติม	บันทึกข้อมูลได้ทุก รายการได้กระชับ ครอบคลุมประเด็น สำคัญ มีข้อสังเกตเพิ่มเติม เล็กน้อย	บันทึกข้อมูลทุก รายการ ได้กระชับ ครอบคลุมประเด็น สำคัญ มีข้อสังเกต เพิ่มเติมที่น่าสนใจ

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
๙. ใบบัณฑิตที่ ๒.๒.๔ (๒) เรื่อง การตีความ การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล และการสรุปความ: (งานกลุ่ม)	บัณฑิตข้อมูลไม่กระชับ ไม่ครอบคลุมประเด็นสำคัญ และขาดข้อสังเกตเพิ่มเติม	บัณฑิตข้อมูลได้ทุกรายการได้กระชับ ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ แต่ขาดข้อสังเกตเพิ่มเติม	บัณฑิตข้อมูลได้ทุกรายการได้กระชับ ครอบคลุมประเด็นสำคัญ มีข้อสังเกตเพิ่มเติมเล็กน้อย	บัณฑิตข้อมูลทุกรายการ ได้กระชับ ครอบคลุมประเด็นสำคัญ มีข้อสังเกตเพิ่มเติมที่น่าสนใจ
๑๐. ใบบัณฑิตที่ ๒.๒.๔ (๓) เรื่อง การนำเสนอผลการประเมินคุณภาพ การศึกษา (งานเดี่ยว)	บัณฑิตข้อมูลไม่กระชับ ไม่ครอบคลุมประเด็นสำคัญ และขาดข้อสังเกตเพิ่มเติม	บัณฑิตข้อมูลได้ทุกรายการได้กระชับ ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ แต่ขาดข้อสังเกตเพิ่มเติม	บัณฑิตข้อมูลได้ทุกรายการได้กระชับ ครอบคลุมประเด็นสำคัญ มีข้อสังเกตเพิ่มเติมเล็กน้อย	บัณฑิตข้อมูลทุกรายการ ได้กระชับ ครอบคลุมประเด็นสำคัญ มีข้อสังเกตเพิ่มเติมที่น่าสนใจ

๗. เกณฑ์การตัดสินการผ่านกิจกรรมที่ ๒.๒

ผู้เข้ารับการสัมมนาต้องได้รับการตัดสินคุณภาพกิจกรรมที่ ๒.๑ ในระดับดีขึ้นไปทุกรายการกิจกรรม

สื่อรายการที่ ๒.๒/๑ : เอกสารเสริมความรู้ กิจกรรมที่ ๒.๒.๑ เรื่อง มโนทัศน์การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพภายใน (Internal Quality Assessment) เป็นระบบและกลไกในการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดโดยสถานศึกษาและหรือหน่วยงานต้นสังกัด ต้องดำเนินการให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาอย่างต่อเนื่อง กระบวนการประเมินคุณภาพเป็นการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพกระทำโดยบุคลากรในหน่วยงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด ถือเป็นกระบวนการตรวจสอบการทำงานของตนเอง (self-evaluation) โดยประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงตนเอง และพร้อมที่จะได้รับการประเมินคุณภาพจากหน่วยงานภายนอกอีกด้วย

หลักการสำคัญของการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

๑. จุดมุ่งหมายของการประเมินคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาโดยมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

๒. การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตาม ข้อ ๑ ต้องทำให้การประเมินคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาและ ไม่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาต้องวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน มีการทำตามแผน มีการตรวจสอบประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเป็นระบบที่มีความโปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

๓. การประเมินคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา พัฒนา ปรับปรุงร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ นักเรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพเป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สังคมและประเทศชาติ

วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

๑. เพื่อตรวจสอบคุณภาพและผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

๒. เพื่อนำผลการประเมินคุณภาพมาใช้เป็นข้อมูลประกอบในการตัดสินใจวางแผนพัฒนา และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

๓. เพื่อพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

๔. เพื่อนำข้อมูลผลการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไปจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report)

๕. เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ประเภทของการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

๑. การประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) เป็นการประเมินผลที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ที่สะท้อนจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการดำเนินงาน ผลการประเมินสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นแม้ว่าการดำเนินงานยังไม่สิ้นสุด

๒. การประเมินสรุป (summative evaluation) เป็นการประเมินผลหลังจากที่การดำเนินงานสิ้นสุดลงแล้ว เป็นการให้ข้อมูลที่ช่วยในการตัดสินคุณภาพของผลการดำเนินงาน และช่วยในการตัดสินใจอนาคตของการดำเนินงานหรือโครงการว่าควรยุติ ขยายงาน หรือปรับการดำเนินงาน อย่างไรก็ตามการประเมินความก้าวหน้าและการประเมินผลสรุปต่างมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานทั้งคู่ เป็นขั้นตอนที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน แต่ต่างกันที่ช่วงเวลาของการดำเนินงาน การประเมินความก้าวหน้าจะกระทำในระหว่างที่กำลังมีการดำเนินงานหรือโครงการและให้ข้อมูลที่ช่วยในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน ทำให้การปฏิบัติงานดำเนินงานไปตามแผนงานที่กำหนด ส่วนการประเมินผลสรุปจะกระทำหลังจากการปฏิบัติงานสิ้นสุดลงแล้วและข้อมูลที่ได้จะใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจอนาคตของกิจกรรมหรือโครงการ

การประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจะต้องมีความชัดเจน มีความเป็นปรนัย (objectivity) มีความเหมาะสมกับสิ่งที่ถูกประเมิน ดังนั้น การเลือกใช้วิธีประเมินต้องเลือกวิธีการที่มีประสิทธิภาพ หลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นให้มากที่สุด มีการตรวจสอบความถูกต้องจากข้อมูลหลายๆ แห่ง อย่างไรก็ตาม ความสำคัญของความชัดเจนและความถูกต้องของการประเมินเป็นจุดสำคัญ

ขั้นตอนและแนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

● ขั้นตอนการประเมินคุณภาพการศึกษา

๑. ขั้นการเตรียมการ

๑.๑ การเตรียมความพร้อมของบุคลากรทุกคน โดยทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพในประเด็นที่สำคัญๆ เช่น การประเมินคุณภาพคืออะไร มีความสำคัญต่อการพัฒนาอย่างไร ขั้นตอนการประเมินคุณภาพเป็นอย่างไร เน้นย้ำกับบุคลากรในการให้ความร่วมมือ การตอบคำถามหรือการสัมภาษณ์โดยยึดหลักการตอบตามสิ่งที่ปฏิบัติจริงและผลที่เกิดขึ้นจริง เน้นย้ำให้บุคลากรทุกคนตระหนักว่าการประเมินคุณภาพ คือ ภารกิจประจำของทุกคนที่ต้องร่วมมือกันทำอย่างต่อเนื่อง สร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการทำงานเป็นทีม และต้องพัฒนาความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเน้นเนื้อหาการกำหนดกรอบมาตรฐานการประเมิน การสร้างเครื่องมือประเมินตามมาตรฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานการประเมินคุณภาพตามมาตรฐาน

คู่มือการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษาแนวใหม่และเสริมสร้างศักยภาพด้านการประเมิน

๑.๒ การแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานด้านการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รับผิดชอบในการประสานงาน กำกับดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุน ให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันเป็นทีม ซึ่งคณะกรรมการหรือคณะทำงานควรจะต้องประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู นักเรียน บุคลากรในสถานศึกษารวมไปถึงผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

๒. ขั้นการดำเนินงาน

ขั้นการดำเนินงานเป็นกระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพครบวงจร (PDCA) ของ เดมมิ่ง ซึ่งวงจรเดมมิ่งประกอบด้วย การวางแผน (Planning) ปฏิบัติตามแผน (Doing) ตรวจสอบผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา (Checking) และการพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ (Action) โดยมี ลักษณะเป็นวงจรต่อเนื่อง

๒.๑ การวางแผนการปฏิบัติงาน (Planning) จะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์/ เป้าหมายของการประเมินให้ชัดเจน โดยใช้กรอบมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นแนวทางการดำเนินงาน รวมไปถึงการวางแผน ผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน ระยะเวลาและทรัพยากรที่ต้องใช้ สำหรับการจัดทำแผนของสถานศึกษา เช่น แผนปฏิบัติการประจำปี แผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แผนงบประมาณ แผนการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น กำหนดวิธีการประเมินความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน วางแผนการเก็บข้อมูล วางแผนการวิเคราะห์/สรุปและรายงานผล

๒.๒ การดำเนินการตามแผน (Doing) ศึกษามาตรฐานการศึกษา ประเด็นการพิจารณา ผู้บริหารควรให้การส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรทำงานอย่างมีความสุข โดยจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติ กำกับ ติดตามการทำงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ และให้การนิเทศ

๒.๓ การตรวจสอบผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา (Checking) โดยวางกรอบการตรวจสอบผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา สร้างเครื่องมือการประเมินตามมาตรฐานการศึกษา กำหนดเกณฑ์การประเมินและประเด็นการพิจารณาตามมาตรฐานการศึกษา ดำเนินการตรวจสอบการดำเนินงานและสรุปผลการตรวจสอบการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา

๒.๔ การนำผลการประเมินคุณภาพมาปรับปรุง (Action) สถานศึกษานำผลการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษามาวิเคราะห์ วางแผนการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานของสถานศึกษาในส่วนที่ควรพัฒนา ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานของสถานศึกษาตามแนวทางที่สถานศึกษาเลือกใช้แล้วดำเนินการตรวจสอบผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการบรรลุหรือไม่ ซึ่งเป็นการย้อนกลับไปดำเนินการตามขั้นตอนที่ ๑ ใหม่ เพื่อนำไปวางแผนพัฒนาการปฏิบัติงานในระยะต่อไป สำหรับงานที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้พัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

๓. ขั้นการจัดทำรายงานผลการประเมิน

เมื่อสถานศึกษาดำเนินการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาเสร็จแล้ว จะจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา พร้อมสรุปจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษาให้หน่วยงานต้นสังกัด ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ

แนวทางการประเมินคุณภาพ

การประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาตามที่สถานศึกษากำหนด สำหรับใช้เป็นทิศทางการบริหารจัดการศึกษาในความรับผิดชอบของสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๑. การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยสถานศึกษากำหนดตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพของสถานศึกษาที่พึงประสงค์ เป็นการส่งเสริม กำกับดูแลระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

๒. การประเมินตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีเครื่องมือการประเมินตามมาตรฐาน ประเด็นการพิจารณาที่มีคุณภาพ นำผลการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไปใช้และพัฒนา สำหรับมาตรฐานและประเด็นการพิจารณาที่อยู่ในระดับปรับปรุงจะต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขตามระยะเวลาที่เหมาะสมที่ผู้ปฏิบัติได้กำหนดไว้

๓. การรายงานผลการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาสรุปผลการประเมินและเขียนรายงานผลการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อนำไปวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

สื่อรายการที่ ๒.๒/๒ : ใบกิจกรรมที่ ๒.๒.๑ (๑) การกำหนดกรอบประเด็นการประเมินคุณภาพ
สถานศึกษา ตามแนวทางพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

ชื่อ.....เลขที่.....
สพป./สพม.

คำชี้แจง

ให้ท่านกำหนดกรอบการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามแนวทางการประกัน
คุณภาพการศึกษาภายใน

๑. คุณภาพของผู้เรียน

ประเด็นการประเมิน	แหล่งข้อมูล	วิธีการ
.....
.....
.....

๒. กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา

ประเด็นการประเมิน	แหล่งข้อมูล	วิธีการ
.....
.....
.....

๓. กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ประเด็นการประเมิน	แหล่งข้อมูล	วิธีการ
.....
.....
.....

๔. ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล

ประเด็นการประเมิน	แหล่งข้อมูล	วิธีการ
.....
.....
.....

คู่มือการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินและการประกันคุณภาพ
การศึกษาแนวใหม่และเสริมสร้างศักยภาพด้านการประเมิน

สื่อรายการที่ ๒.๒/๓ : เอกสารเสริมความรู้ กิจกรรมที่ ๒.๒.๒ เรื่อง ทักษะของผู้ประเมิน คุณภาพการศึกษา

ทักษะของผู้ประเมินและการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

ทักษะของผู้ประเมินและการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพศึกษามี ๔ ประเด็นหลัก ได้แก่ ๑) ทักษะการสังเกต ๒) ทักษะการสัมภาษณ์ ๓) การตีความและการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและการสรุปผลและ ๔) ตัวอย่างการเก็บรวบรวมข้อมูลตามมาตรฐานการศึกษาโดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ทักษะการสังเกต

การสังเกตเป็นการอาศัยการเฝ้าดูเพื่อศึกษาเหตุการณ์ภายใต้ขอบเขตวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาโดยมีการวางแผนและจัดบันทึกการสังเกตอย่างมีระบบด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมปราศจากอคติ โดยสังเกตกายภาพภายนอก การแสดงออก การใช้ภาษา บริบท เวลา ฯลฯ

การจัดบันทึกข้อมูลจากการสังเกต ทำได้โดยบันทึกรายละเอียดเหตุการณ์ต่างๆ และบันทึกความรู้สึกร่วมส่วนตัวของนักวิจัย โดยบันทึกแยกออกจากกันระหว่างข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น/ความรู้สึกร่วมตัวของนักประเมิน ทั้งนี้การบันทึกอาจเป็นลักษณะการจดบันทึกย่อ (jotted notes) จดบันทึกละเอียด (full field notes)

สิ่งที่พึงระมัดระวังในการสังเกต คือการขออนุญาตก่อนการศึกษาภาคสนาม ความซื่อสัตย์กับความรูสึกของผู้สังเกตและต้องรับผิดชอบต่อข้อมูลที่ได้สังเกต

๒. ทักษะการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เป็นกระบวนการที่ผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถโต้ตอบ/ซักถามประเด็นข้อสงสัยต่างๆ โดยผู้สัมภาษณ์เห็นกริยาท่าทาง ภาษา เพื่อนำมาใช้ในการตีความ อธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ อาจใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group interview) ในลักษณะการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง/เป็นทางการ (Structured Interview / Formal Interview) แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview)

ขั้นตอนการสัมภาษณ์เริ่มจากการเตรียมวิธีการซักถามและข้อคำถาม (คำถามปลายเปิด คำถามปลายปิด) การเตรียมเครื่องมือ (ปากกา กระดาษ กล้องถ่ายรูป เครื่องอัดเสียง)

เทคนิคการสัมภาษณ์เริ่มจากการบอกวัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่จะได้รับ ขออนุญาตและอธิบายเหตุผลในการบันทึกเสียง ให้ความมั่นใจเรื่องความลับของข้อมูล โดยทำการบันทึกข้อมูลขณะสัมภาษณ์ บันทึกประเด็นที่น่าสนใจ สังเกตปฏิกริยาของผู้ให้สัมภาษณ์ (ท่าทาง ความสนใจ ทัศนคติ) และภายหลังการสัมภาษณ์ ให้หยุดคิดระลึกถึงการสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูล

๓. การตีความ การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและการสรุปผล

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการเก็บรวบรวมนั้นเพื่อให้ผู้ประเมินมั่นใจว่าเป็นข้อมูลที่ดีและมี ความน่าเชื่อถือ ผู้ประเมินควรมีการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลด้วยวิธีการ ดังนี้ (อิทธิพัทธ์ สุวทัน พรภูณ, ๒๕๕๙; สุภางค์ จันทวานิช, ๒๕๕๒)

๑) ตรวจสอบความเป็นตัวแทนของข้อมูลว่าเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหรือไม่ เพียงพอหรือครอบคลุมเพียงพอ เช่น หากเป็นการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียน นอกจากการสังเกต การสัมภาษณ์จากนักเรียนโดยตรงแล้ว อาจสอบถามเพื่อนของนักเรียน ครูประจำชั้น ครูผู้สอนในวิชา อื่น ผู้ปกครอง เพื่อให้ได้มิติที่ครอบคลุมและครบถ้วน ซึ่งอาจเป็นไปได้ในทิศทางเดียวกันหรืออาจมีข้อ ขัดแย้งกันเพื่อให้ผู้ประเมินได้ค้นหาข้อเท็จจริงต่อไป

๒) การตรวจสอบผลข้างเคียงที่อาจเกิดจากครุผู้วิจัยว่ามีอคติ ความลำเอียง ความเชื่อส่วนตัว ฯลฯ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ประเมินควรให้ความสำคัญ โดยการเก็บข้อมูลต้องเป็นไปอย่างไร้อคติ เช่น การศึกษาพฤติกรรมนักเรียนที่สร้างความไม่พอใจกับครูผู้สอน ทำให้ผู้ประเมินเกิดความรู้สึกไม่ชอบ และมีแนวโน้มที่ทำให้ข้อมูลไม่มีความเป็นกลาง เป็นต้น

๓) ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (บุคคล เวลา สถานที่) ว่าแหล่งที่ต่างกันจะให้ผลการ วิเคราะห์ข้อมูลที่ต่างกันหรือไม่ โดยพิจารณาจากแหล่งข้อมูลที่ต่างกันว่าให้ข้อมูลตรงกันหรือไม่ เป็น การสอบทานความเชื่อมั่นของข้อมูล อาจเป็นไปได้ในลักษณะของบุคคลหลายกลุ่มในการให้ข้อมูล เดียวกัน หรือหากมีบุคคลเดียวในการให้ข้อมูลก็พิจารณาจากช่วงเวลาที่แตกต่างกัน หากข้อมูลมีความ สอดคล้องตรงกันก็สามารถยืนยันข้อสรุปได้ หากต่างกัน ผู้วิจัยต้องดำเนินการตรวจสอบและหา ข้อเท็จจริงต่อไป

๔) ประเมินคุณภาพของข้อมูลที่ได้โดยสามารถตรวจสอบข้อมูลที่ดีและข้อมูลที่อ่อน รวมถึง แนวแนวปฏิบัติสำหรับการเก็บข้อมูล ดังตาราง

ตารางคุณภาพของข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลดี	ข้อมูลอ่อน	แนวปฏิบัติสำหรับการเก็บข้อมูลในการประเมินคุณภาพการศึกษา
๑) ได้ข้อมูลมาในระยะหลังของการเก็บข้อมูลหลังจากคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลแล้ว	ได้ข้อมูลมาตั้งแต่ระยะแรกของการเก็บข้อมูลในช่วงเช้าสนาม	เก็บข้อมูลเป็นระยะๆ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความไว้วางใจและยินดีที่จะให้ข้อมูล
๒) เป็นข้อมูลที่ได้เห็นหรือได้ฟังด้วยตนเอง	เป็นข้อมูลที่มีผู้มาเล่าอีกทอดหนึ่ง	เก็บข้อมูลโดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายโดยตรง โดยอาจเก็บหลายๆ ครั้งเพื่อความมั่นใจในข้อมูลที่ได้มา
๓) เป็นข้อมูลของพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ที่สังเกตได้	เป็นข้อมูลจากการรายงาน	เก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริง โดยผสมผสานระหว่างการสังเกตและการสัมภาษณ์
๔) นักประเมินได้รับความไว้วางใจ	นักประเมินถูกหวาดระแวง	ให้ความเชื่อมั่นกับข้อมูลและการเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ
๕) ผู้ให้ข้อมูลมีความยินดีเต็มใจ	ผู้ให้ข้อมูลถูกจู่โจมจากผู้ประเมิน	เก็บข้อมูลอย่างค่อยเป็นค่อยไป และสร้างบรรยากาศเปิดแก่ผู้ให้ข้อมูล
๖) ผู้ให้ข้อมูลอยู่กับผู้ประเมินตามลำพังขณะให้ข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูลอยู่ต่อหน้าคนอื่นขณะให้ข้อมูล	พิจารณาจังหวะและโอกาสที่เหมาะสมในการเก็บข้อมูล หลีกเลี่ยงการให้ผู้ให้ข้อมูลถูกครอบงำ

ที่มา :อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล (๒๕๕๙) ปรับจาก สุภางค์ จันทวานิช (๒๕๕๒)

Check and Schutt (๒๐๑๒ อ้างถึงใน อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล, ๒๕๕๙) ได้เสนอแนวทางที่จะช่วยให้ผู้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่การได้มาซึ่งข้อมูลที่มีคุณภาพ ดังนี้ ๑) รู้จักตนเอง อคติของตนเอง และการรับรู้เรื่องราวก่อนหน้าที่จะมีผลต่อการวิเคราะห์ข้อมูล ๒) รู้คำถามของตนเองเพื่อให้เกิดความคิดที่ชัดเจนในการทำความเข้าใจประเด็นที่ทำการศึกษา ๓) ค้นหาความหลากหลายของข้อมูล มีการปรึกษาผู้อื่น และให้ความสำคัญกับการตีความหลากหลายทางเลือก ๔) ยึดหยุ่นกับการวิเคราะห์ข้อมูล ๕) พยายามตีความและอธิบายข้อมูลในข้อความ ๖) สังเกตความผิดปกติของข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่จะเป็นหน้าต่างสู่การค้นหาข้อมูลเชิงลึก ๗) ยอมรับข้อเสนอแนะที่สำคัญจากผู้อื่นเพื่อเป็นการทดสอบความคิดในการปรับปรุงและแก้ไขการวิเคราะห์ข้อมูล ๘) สร้างความชัดเจนของการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแบ่งปันรายละเอียดของข้อมูลกับผู้อื่นเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่การพัฒนาต่อไป

๔. ตัวอย่างการเก็บรวบรวมข้อมูลตามมาตรฐานการศึกษา

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๕๙) ได้กำหนดตัวอย่างการเก็บรวบรวมข้อมูลตามมาตรฐานการศึกษาทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) คุณภาพผู้เรียน ๒) กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ๓) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ ๔) ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล โดยมีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน

ตัวอย่างการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) สังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียนเช่นความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ การใช้ อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศพฤติกรรมที่สะท้อนคุณลักษณะและค่านิยมของผู้เรียนตาม ที่สถานศึกษากำหนดเช่นการเข้าแถวการแสดงความเคารพการพูดจา กิริยามารยาทการไหว้ ฯลฯ และ พฤติกรรมการทำงานร่วมกันการอภิปรายแสดงความคิดเห็นการร่วมกันแก้ไขปัญหา ฯลฯ

๒) ตรวจสอบเอกสารที่สะท้อนผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนจากข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ เช่น แบบสรุปผลการอ่านการเขียนการสื่อสารและการคิดคำนวณตามเกณฑ์ของแต่ละระดับชั้นเอกสาร การวัดและประเมินผลผู้เรียนทุกระดับชั้นชิ้นงานผลงานนักเรียนบันทึกการอ่านแบบสรุปรายงานการ ประเมินความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน โครงงานชิ้นงานบันทึกการทำงานรายงาน สรุปลผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน ร่องรอยการจัดกิจกรรมโครงการเอกสารหลักฐานแสดง สุข ภาวะทางร่างกายอารมณ์สังคมแบบบันทึกพฤติกรรมทางสังคม

๓) สัมภาษณ์ผู้เรียนเกี่ยวกับความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทยเช่นนักเรียนรู้สึกอย่างไร ที่เกิดเป็นคนในท้องถิ่นนี้นักเรียนภูมิใจสิ่งใดบ้างในท้องถิ่นนักเรียนชอบหรือไม่ชอบกับการเข้าร่วม กิจกรรมวันสำคัญถ้าชอบ/ไม่ชอบเพราะอะไร ฯลฯ

มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา

ตัวอย่างการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) ตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนพัฒนาวิชาการ แผนบริหารจัดการสารสนเทศ แผนพัฒนาครู/บุคลากร แผนการกำกับนิเทศ ติดตามการประเมินผลของสถานศึกษา แผนการจัดสภาพแวดล้อม ฯลฯ

๒) สัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้เรียน และผู้ปกครอง นักเรียนเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา เช่นกระบวนการได้มา ของเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ทำอย่างไรบ้าง มีขั้นตอนอย่างไรการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ดำเนินการอย่างไร ใครมีส่วนเกี่ยวข้องบ้างสถานศึกษามีการดำเนินการสร้างความเข้าใจ ตรงกัน ระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องอย่างไร สถานศึกษานำแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างไร สถานศึกษาแบ่งบทบาทหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติตามแผนอย่างไร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามี ส่วนร่วมต่อผลการดำเนินการสถานศึกษาหรือไม่ อย่างไร สถานศึกษามีเครือข่ายในการทำงานกับ ใคร/หน่วยงานใดบ้างและมีส่วนร่วมอย่างไร สถานศึกษามีการกำกับติดตามและมีวิธีการประเมินผล การดำเนินงานอย่างไร ฯลฯ

มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวอย่างการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) สังเกตกระบวนการเรียนการสอนพฤติกรรมการสอนของครูเช่นการใช้คำถามที่หลากหลายระดับเพื่อส่งเสริมการคิดขั้นสูงพฤติกรรมดูแลเอาใจใส่การมอบหมายงานของครูปฏิบัติสัมพันธ์ของครูกับผู้เรียนเช่นความเป็นกันเองของครูกับผู้เรียนการสนทนาโต้ตอบของครูกับผู้เรียนพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนเช่นความกระตือรือร้นในการเรียนการมีส่วนร่วมของผู้เรียนความสนใจในการร่วมกิจกรรมสภาพบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้การจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนปฏิบัติจริงกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เรียนกิจกรรมตอบสนองความสนใจของผู้เรียนในแต่ละกลุ่มฯลฯ

๒) ตรวจสอบเอกสารหลักฐานต่างๆเช่นหลักสูตรสถานศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ บันทึกผลหลังสอนเอกสารหลักฐานการวัดและประเมินผลเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้สมุดการบ้านที่แสดงให้เห็นการให้ข้อมูลย้อนกลับชิ้นงานหรือผลงานของผู้เรียน/แฟ้มสะสมงานสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ฯลฯ

๓) สัมภาษณ์นักเรียนและครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเช่นนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่อย่างไรนักเรียนได้ร่วมกำหนด เกณฑ์การประเมินผลงาน/ชิ้นงานต่างๆหรือร่วมประเมินผลการเรียนหรือไม่อย่างไร นักเรียนมีโอกาสได้ไปเรียนรู้จากชุมชนในเรื่องใดและจากแหล่งเรียนรู้ใดบ้างนักเรียนชอบเรียนวิชาอะไรเพราะเหตุใดครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนด้วยวิธีการใดบ้างฯลฯ

มาตรฐานที่ ๔ ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล

ตัวอย่างการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) สัมภาษณ์นักเรียนครูผู้บริหารสถานศึกษาพ่อแม่ผู้ปกครองคณะกรรมการสถานศึกษาชุมชน/ท้องถิ่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการวางระบบและดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเช่นท่านมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาอย่างไรบ้างท่านมีส่วนร่วมท่านมีความพึงพอใจต่อการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาหรือไม่อย่างไรฯลฯ

๒) ตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับการวางระบบและดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแผนปฏิบัติการประจำปีรูปแบบหรือกระบวนการที่ใช้ดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาฯลฯ

สื่อรายการที่ ๒.๒/๔ : ใบกิจกรรมที่ ๒.๒.๒ (๑) เรื่อง การออกแบบการเก็บรวบรวม
เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษา: ทักษะการสังเกต (งานเดี่ยว)

ชื่อ-สกุล..... เลขที่.....
สพป/สพม.....

คำชี้แจง

ให้ผู้เข้ารับการสัมมนาสังเกตข้อมูลเชิงประจักษ์ของกรณีตัวอย่างจากภาพนิ่งและคลิปวิดีโอ
แล้วบันทึกสิ่งที่ได้จากการสังเกตลงในใบกิจกรรมตามประเด็นที่กำหนดให้

สาระสำคัญ/ข้อมูลที่ท่านได้รับ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ข้อสังเกตเพิ่มเติมของท่านเพื่อการสะท้อนคิด (ที่นอกเหนือจากข้อมูลในคลิป)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

สื่อรายการที่ ๒.๒/๕ : ใบกิจกรรมที่ ๒.๒.๒ (๒) เรื่อง การออกแบบการเก็บรวบรวมเพื่อ
การประเมินคุณภาพการศึกษา : ทักษะการสังเกต (งานกลุ่ม)

รายชื่อสมาชิก

- ๑. ชื่อ-สกุล..... เลขที่.....สพป/สพม.....
- ๒. ชื่อ-สกุล..... เลขที่.....สพป/สพม.....
- ๓. ชื่อ-สกุล..... เลขที่.....สพป/สพม.....
- ๔. ชื่อ-สกุล..... เลขที่.....สพป/สพม.....
- ๕. ชื่อ-สกุล..... เลขที่.....สพป/สพม.....
- ๖. ชื่อ-สกุล..... เลขที่.....สพป/สพม.....
- ๗. ชื่อ-สกุล..... เลขที่.....สพป/สพม.....
- ๘. ชื่อ-สกุล..... เลขที่.....สพป/สพม.....
- ๙. ชื่อ-สกุล..... เลขที่.....สพป/สพม.....
- ๑๐. ชื่อ-สกุล..... เลขที่.....สพป/สพม.....

คำชี้แจง

ให้ผู้เข้ารับการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการสังเกตกรณี
ตัวอย่างจากภาพนิ่งและคลิปวิดีโอ แล้วสรุปสิ่งที่ได้จากการสังเกตลงในใบกิจกรรมตามประเด็นที่
กำหนดให้

สาระสำคัญ/ข้อมูลที่ได้รับ

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อสังเกตเพิ่มเติมเพื่อการสะท้อนคิด (ที่นอกเหนือจากข้อมูลในคลิป)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สื่อรายการที่ ๒.๒/๖ : ใบกิจกรรมที่ ๒.๒.๓ (๑) เรื่องการออกแบบการเก็บรวบรวมเพื่อ
การประเมินคุณภาพการศึกษา: การตั้งคำถามและสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (งานกลุ่ม)

รายชื่อสมาชิก

๑. ชื่อ-สกุล..... เลขที่..... สพป/สพม.....
๒. ชื่อ-สกุล..... เลขที่..... สพป/สพม.....
๓. ชื่อ-สกุล..... เลขที่..... สพป/สพม.....
๔. ชื่อ-สกุล..... เลขที่..... สพป/สพม.....
๕. ชื่อ-สกุล..... เลขที่..... สพป/สพม.....
๖. ชื่อ-สกุล..... เลขที่..... สพป/สพม.....
๗. ชื่อ-สกุล..... เลขที่..... สพป/สพม.....
๘. ชื่อ-สกุล..... เลขที่..... สพป/สพม.....
๙. ชื่อ-สกุล..... เลขที่..... สพป/สพม.....
๑๐. ชื่อ-สกุล..... เลขที่..... สพป/สพม.....

คำชี้แจง

ให้สมาชิกในกลุ่มระดมความคิดเพื่อคัดเลือกประเด็นสำคัญที่ต้องการ และข้อคำถามสัมภาษณ์ที่เป็นตัวแทนของผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่ม

ประเด็นที่ต้องการ	ผู้ให้ข้อมูล	ข้อคำถามสัมภาษณ์

สื่อรายการที่ ๒.๒/๗ : ใบกิจกรรมที่ ๒.๒.๓.(๒)เรื่อง การออกแบบการเก็บรวบรวมเพื่อ
การประเมินคุณภาพการศึกษา: การตั้งคำถามและสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (งานกลุ่ม)

รายชื่อสมาชิก

๑. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....
๒. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....
๓. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....
๔. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....
๕. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....
๖. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....
๗. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....
๘. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....
๙. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....
๑๐. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....
๑๑. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....

คำชี้แจง

ให้สมาชิกในกลุ่มระดมความคิดเพื่อคัดเลือกประเด็นสำคัญที่ต้องการ และข้อคำถาม สัมภาษณ์ที่เป็นตัวแทนของผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่ม (แหล่งผู้ให้ข้อมูลละ ๑ ข้อคำถาม)

ผู้ให้ข้อมูล	ประเด็นที่ต้องการ	ข้อคำถามสัมภาษณ์

สื่อรายการที่ ๒.๒/๘ : ใบกิจกรรมที่ ๒.๒.๔ (๑) เรื่อง การตีความ การตรวจสอบ
ความน่าเชื่อถือของข้อมูล และการสรุปความ: (งานเดี่ยว)

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....
สพ/สพม.....

คำชี้แจง

ให้ผู้เข้ารับการสัมมนานำข้อมูลที่ได้รับจากการสังเกตและการสัมภาษณ์ มาตีความและสรุป
เป็นผลการประเมินคุณภาพการศึกษา

สรุปผลการตีความจากสาระสำคัญที่ได้

ประเด็นที่ต้องการ	สรุปผลจากการสังเกต	สรุปผลจากการสัมภาษณ์

สื่อรายการที่ ๒.๒/๙ : ใบบันทึกที่ ๒.๒.๔(๒) เรื่อง การตีความ การตรวจสอบ
ความน่าเชื่อถือของข้อมูล และการสรุปความ: (งานกลุ่ม)

รายชื่อสมาชิก

- ๑. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....
- ๒. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....
- ๓. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....
- ๔. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....
- ๕. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....
- ๖. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....
- ๗. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....
- ๘. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....
- ๙. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....
- ๑๐. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....
- ๑๑. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป/สพม.....

คำชี้แจง

ให้ผู้เข้ารับการสัมมนานำข้อมูลที่ได้รับจากการสังเกต และการสัมภาษณ์ แล้วสรุปประเด็น
สาระสำคัญที่ได้ โดยระบุข้อมูลตามประเด็นต่อไปนี้

ผลการบันทึกข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และข้อมูลเพิ่มเติมที่กำหนด

- ๑. บริบทของสถานศึกษา (เช่น สภาพทั่วไปของสถานศึกษา ความพร้อมของผู้บริหาร ครู/บุคลากร นักเรียน)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. กระบวนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓. ความสอดคล้องของผลสำเร็จที่รายงานกับหลักฐานที่พบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๔. ข้อสังเกตเพิ่มเติม (เช่น จุดเด่น จุดด้อย ปัญหา/อุปสรรค)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สื่อรายการที่ ๒.๒/๑๐ : ใบกิจกรรมที่ ๒.๒.๔ (๓) เรื่อง การนำเสนอผลการประเมิน
คุณภาพการศึกษา

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....
สพ/สพม.....

คำชี้แจง

ให้ผู้เข้ารับการพัฒนา นำเสนอผลการประเมินคุณภาพการศึกษาตามประเด็นดังต่อไปนี้

สรุปผลประเมินสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

สรุปร่องรอยหลักฐาน/แหล่งข้อมูล ที่สนับสนุนผลการประเมิน

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

กิจกรรมที่ ๒.๓

การจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

๑. สาระสำคัญ

การรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เป็นการจัดทำเอกสารที่สะท้อนผลการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เกิดจากการประเมิน การรายงานผลประเมิน ประกอบด้วย วิธีการดำเนินการ ผลการดำเนินงาน จุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนาที่เกิดจากการประเมินตนเอง เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และการเขียนรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและฝึกทักษะของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการสัมมนามีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเขียนรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

๓. รูปแบบการจัดกิจกรรม

- ๓.๑ ฟังการบรรยายความรู้ประกอบสื่อ
- ๓.๒ ศึกษาวิดีโอคลิป วิเคราะห์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- ๓.๓ ปฏิบัติกิจกรรมตามใบกิจกรรม
- ๓.๔ นำเสนอผลการปฏิบัติตามใบกิจกรรม

๔. ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นตอน	ระยะเวลา	สื่อและเอกสารประกอบ
๑. รับฟังการบรรยาย	๙๐ นาที	๑. power point เรื่อง การจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพสถานศึกษา
๒. แบ่งกลุ่ม ๕-๖ คน		๒. คลิปตัวอย่างโรงเรียนตัวอย่าง เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพสถานศึกษา
๓. ฝึกปฏิบัติ		๓. ใบกิจกรรมที่ ๒.๓ (๑) การจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพสถานศึกษา
๔. นำเสนอ		
๕. สรุปความรู้		

๕. การวัดและประเมินผล

๕.๑ การสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

๕.๒ การตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกลุ่ม

๖. เกณฑ์การประเมินผลกิจกรรมที่ ๒.๓

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
๑. พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	สมาชิกให้ความใส่ใจ ตั้งใจ แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำงานตามคำสั่งจนสำเร็จ แต่เกินเวลาที่กำหนด	สมาชิกให้ความใส่ใจ ตั้งใจ แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำงานตามคำสั่งจนสำเร็จตามเวลาที่กำหนด	สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ ให้ความใส่ใจ ตั้งใจแสดงความคิดเห็น ร่วมกับ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปลงการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำงานตามคำสั่งจนสำเร็จตามเวลา ที่กำหนด มีความสมบูรณ์	สมาชิกกลุ่มทุกคน ให้ความใส่ใจ ตั้งใจแสดงความคิดเห็น ร่วมกับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้ข้อเสนอแนะ สรุปลงการระดมความคิดเห็น และทำงานตามคำสั่งได้อย่างมีระบบจนเสร็จตามเวลาที่กำหนด มีความสมบูรณ์ ถูกต้องตามหลักวิชาการ
๒. ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกลุ่ม	มีผลการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้บางส่วน	มีผลการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้	มีผลการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ สะท้อนผลการประเมินที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เนื้อหาสาระในองค์ประกอบสมบูรณ์	มีผลการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ สะท้อนผลการประเมินที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เนื้อหาสาระในองค์ประกอบสมบูรณ์ และสามารถนำไปเป็นแบบอย่างได้

๗. เกณฑ์ใบกิจกรรมที่ ๒.๓

ผู้เข้ารับการสัมมนาได้รับการตัดสินคุณภาพในกิจกรรมที่ ๒.๓ ในระดับดีขึ้นไป ทุกรายการประเมิน

สื่อประกอบกิจกรรมที่ ๒.๓

สื่อรายการที่ ๒.๓/๑ : เอกสารเสริมความรู้ ๒.๓.๑ เรื่อง การจัดทำรายงานผล การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

มโนทัศน์เกี่ยวกับมาตรฐานของการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ยึดหลักการ แนวทางดำเนินงานที่เป็นไปตามกฎกระทรวง ซึ่งกำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพ และการพัฒนาคุณภาพ ที่ยึดมาตรฐานและประเด็นการพัฒนาของแต่ละมาตรฐานเป็นสาระสำคัญประกอบการดำเนินงาน จึงกำหนดกรอบมโนทัศน์เกี่ยวข้องของแต่ละมาตรฐาน ประกอบด้วย วิธีดำเนินการพัฒนา ผลการดำเนินงาน จุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน

วิธีดำเนินการพัฒนา	ผลการดำเนินงาน	จุดเด่น	จุดควรพัฒนา
<p>หลักการ/แนวคิด</p> <p>แสดงถึงวิธีการ ขั้นตอน เทคนิค หรือกลยุทธ์ที่เป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์</p>	<p>หลักการ/แนวคิด</p> <p>แสดงถึงผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมีการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นกับค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละประเด็นการพิจารณา</p>	<p>หลักการ/แนวคิด</p> <p>แสดงถึงผลสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพด้านผู้เรียนทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์</p>	<p>หลักการ/แนวคิด</p> <p>แสดงถึงประเด็นหรือข้อที่เป็นปัญหาที่จะต้องได้รับการเร่งดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้ดีขึ้น</p>

มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา

วิธีดำเนินการพัฒนา	ผลการดำเนินงาน	จุดเด่น	จุดควรพัฒนา
<p>หลักการ/แนวคิด แสดงถึงวิธีการ ขั้นตอน เทคนิค หรือกลยุทธ์ที่เป็น กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นระบบ ที่ครอบคลุมเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดการวางแผน พัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาของสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาวิชาการ ที่เน้นคุณภาพของผู้เรียน รอบด้านทุกกลุ่มเป้าหมาย การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ การวางแผนการบริหาร และการจัดการข้อมูลสารสนเทศ การวางแผนและจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคม ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และการร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา และการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษา</p>	<p>หลักการ/แนวคิด แสดงถึงผลที่เกิดขึ้นจาก กระบวนการ บริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ครอบคลุมเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดและภาระงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นกับค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละภาระงาน</p>	<p>หลักการ/แนวคิด แสดงถึงผลสำเร็จของการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ครอบคลุมเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนด และภาระงานของผู้บริหารสถานศึกษา</p>	<p>หลักการ/แนวคิด แสดงถึงประเด็นหรือกระบวนการที่เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการเร่งดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนา กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาให้ดีขึ้น</p>

มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิธีดำเนินการพัฒนา	ผลการดำเนินงาน	จุดเด่น	จุดควรพัฒนา
<p>หลักการ/แนวคิด แสดงถึงวิธีการ เทคนิค รูปแบบ หรือนวัตกรรมที่ครูออกแบบและใช้จัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ครอบคลุมการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม ยึดโยงกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่นและมีการตรวจสอบและประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ</p>	<p>หลักการ/แนวคิด แสดงถึงผลที่เกิดขึ้นจากวิธีการ เทคนิค รูปแบบ หรือนวัตกรรมที่ครูออกแบบและใช้จัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม ยึดโยงกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น และมีการตรวจสอบและประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ โดยมีการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้น กับค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละภาระงานของครู</p>	<p>หลักการ/แนวคิด แสดงถึงผลสำเร็จของการจัดการเรียนการสอน ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครอบคลุมการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม ยึดโยงกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่นและมีการตรวจสอบและประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ</p>	<p>หลักการ/แนวคิด แสดงถึงประเด็นหรือข้อที่เป็นปัญหาของการจัดการเรียนการสอนของครู ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่จะต้องได้รับการเร่งดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงเพื่อพัฒนาคุณภาพครูและผู้เรียนให้ดีขึ้น</p>

มาตรฐานที่ ๔ ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล

วิธีดำเนินการพัฒนา	ผลการดำเนินงาน	จุดเด่น	จุดควรพัฒนา
<p>หลักการ/แนวคิด แสดงถึงวิธีการ ขั้นตอน หรือ กลยุทธ์ที่ใช้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เพื่อเป็นการประกันและยกระดับคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น</p>	<p>หลักการ/แนวคิด แสดงถึงผลที่เกิดขึ้นจากวิธีการขั้นตอนหรือกลยุทธ์ที่ใช้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเพื่อเป็นการประกันและยกระดับคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยมีการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นกับค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละมาตรฐานการศึกษา</p>	<p>หลักการ/แนวคิด แสดงถึงผลสำเร็จของการดำเนินการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเพื่อการประกันและยกระดับคุณภาพภายในของสถานศึกษา ที่บรรลุค่าเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในแต่ละมาตรฐานการศึกษา</p>	<p>หลักการ/แนวคิด แสดงถึงมาตรฐานการศึกษาหรือประเด็นที่เป็นปัญหาต่อการยกระดับคุณภาพ แต่ละมาตรฐาน และจะต้องได้รับการเร่งดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้สูงขึ้น</p>

สื่อรายการที่ ๒.๓/๑ : ใบกิจกรรมที่ ๒.๓ (๑) การจัดทำรายงานผลการประเมิน
คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (งานกลุ่ม)

รายชื่อสมาชิก

๑. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป./สพม.....
๒. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป./สพม.....
๓. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป./สพม.....
๔. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป./สพม.....
๕. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป./สพม.....
๖. ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....สพป./สพม.....

คำชี้แจง

๑. ให้ผู้รับการสัมมนาชมคลิปวิดีโอ “ การประเมินเพื่อการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ”
https://www.youtube.com/watch?v=Qn_VsyhsreE
๒. วิเคราะห์สะท้อนผลวิธีการดำเนินการพัฒนา ผลการดำเนินการพัฒนาจุดเด่นและจุดที่
ควรพัฒนา ตามมาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา และ
มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยวิทยากร
กำหนดให้แต่ละกลุ่มทำเพียงมาตรฐานใดมาตรฐานหนึ่งเท่านั้น
๓. สรุปผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานที่วิทยากรกำหนดให้
โดยทำเครื่องหมาย / ใน O หน้ามาตรฐานนั้น และบันทึกรายละเอียดของประเด็นที่
กำหนดให้เตรียมนำเสนอ แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- ๔.. คัดเลือกตัวแทนกลุ่ม เพื่อนำเสนอผลการสรุปของกลุ่ม

ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

- มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา
- มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กิจกรรมที่ ๒.๔

การให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

๑. สาระสำคัญ

การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ดำเนินการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีความมั่นใจต่อผลที่เกิดขึ้นจากการศึกษาสภาพ วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ แปลความหมายสำหรับการประเมิน และให้ระดับคุณภาพโดยสถานศึกษาที่ได้รับการประกันคุณภาพการศึกษาจะมีข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาคุณภาพของการดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง ภายใต้การให้คำปรึกษาช่วยเหลือให้ข้อเสนอแนะแนวทางเลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่เน้นความสอดคล้อง เหมาะสมกับบริบทและความต้องการที่แตกต่างกันของกลุ่มเป้าหมายในแต่ละสถานศึกษา

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการสัมมนามีความรู้ความเข้าใจและสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเสนอให้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

๓. รูปแบบการจัดกิจกรรม

๑. ฟังการบรรยายความรู้ประกอบสื่อ
๒. แลกเปลี่ยนเรียนรู้
๓. ปฏิบัติกิจกรรมตามใบกิจกรรม
๔. นำเสนอการปฏิบัติกิจกรรมตามใบกิจกรรม

๔. ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นตอน	ระยะเวลา	สื่อและเอกสารประกอบ
๑. รับฟังการบรรยาย	๙๐ นาที	๑. PowerPoint เรื่อง การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ๒. เอกสารเสริมความรู้กิจกรรมที่ ๒.๔ เรื่อง การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ๓. ใบกิจกรรมที่ ๒.๔ (๑) เรื่อง การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา(งานกลุ่ม)
๒. ศึกษาเอกสารเสริมความรู้		
๓. ทำใบกิจกรรมที่ ๒.๔ (๑)		
๔. นำเสนอ		
๕. สรุปความรู้		

๕. การวัดและประเมินผล

๑. การสังเกตพฤติกรรมการทำงาน
๒. การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน

๖. เกณฑ์การประเมินผลกิจกรรมที่ ๒.๔

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
๑. พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม	ผู้เข้าร่วมการสัมมนาสนใจ ตั้งใจ มีส่วนร่วมกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นน้อยกว่าร้อยละ ๕๐	ผู้เข้าร่วมการสัมมนาสนใจ ตั้งใจ มีส่วนร่วมกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นร้อยละ ๕๐- ๕๙	ผู้เข้าร่วมการสัมมนาสนใจ ตั้งใจ มีส่วนร่วมกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นร้อยละ ๖๐ - ๗๙	ผู้เข้าร่วมการสัมมนาสนใจ ตั้งใจ มีส่วนร่วมกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นตั้งแต่ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป
๒. ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน	บันทึกข้อมูลไม่กระชับ ไม่ครอบคลุมประเด็นสำคัญ และขาดข้อสังเกตเพิ่มเติม	บันทึกข้อมูลได้ทุกรายการได้กระชับ ครอบคลุมประเด็นสำคัญ แต่ขาดข้อสังเกตเพิ่มเติม	บันทึกข้อมูลได้ทุกรายการได้กระชับ ครอบคลุมประเด็นสำคัญ มีข้อสังเกตเพิ่มเติมเล็กน้อย	บันทึกข้อมูลทุกรายการ ได้กระชับ ครอบคลุมประเด็นสำคัญ มีข้อสังเกตเพิ่มเติมที่น่าสนใจ

๗. เกณฑ์การผ่านกิจกรรมที่ ๒.๔

ผู้เข้ารับการสัมมนาต้องได้รับการตัดสินคุณภาพกิจกรรมที่ ๒.๔ ในระดับดีขึ้นไปทุกรายการประเมิน

สื่อประกอบกิจกรรมที่ ๒.๔

สื่อรายการที่ ๒.๔/๑ : เอกสารเสริมความรู้ที่ ๒.๔.๑ เรื่อง เทคนิคการให้ข้อมูล

ย้อนกลับ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย
สถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
paisan.suwannoi@gmail.com

บทนำ

การให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นกระบวนการที่ผู้ประเมินพูดคุยปรึกษาหารือกับผู้รับการประเมิน โดยเน้นการให้ข้อเสนอแนะที่ตรงกับสภาพปัญหาหรือจุดอ่อนที่ได้จากการประเมินและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง การให้ข้อมูลย้อนกลับควรเป็นการดำเนินการที่สร้างแรงจูงใจในเชิงบวก ในลักษณะของการวิจารณ์ที่สร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและนำไปสู่การพัฒนาหรือการแก้ปัญหาทั้งในระยะยาวและระยะสั้น เอกสารฉบับนี้ขอเสนอคำแนะนำ ที่เป็นเทคนิคในการสนทนา เพื่อให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาเฉพาะเรื่องหรือจุดอ่อนที่เป็นผลมาจากการวิเคราะห์ผลการประเมินในระบบประกันคุณภาพการศึกษา

ก่อนอื่นขอฝากผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับระลึกไว้เสมอว่า ไม่มีสูตรสำเร็จในการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ดีที่สุดหรือมีประสิทธิภาพสูงสุดกับทุกสถานการณ์ การให้ข้อมูลย้อนกลับหรือข้อเสนอแนะที่เหมาะสมนั้นขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยได้แก่ ปัญหาหรือจุดอ่อนที่กำลังพิจารณาร่วมกัน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้ข้อเสนอแนะกับผู้รับข้อเสนอแนะ บุคลิกภาพและคุณลักษณะเฉพาะของทั้งสองฝ่าย การยอมรับและการให้เกียรติซึ่งกันและกัน อย่างไรก็ตามคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับที่สำคัญที่ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในกระบวนการให้ข้อมูลย้อนกลับมีอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1. **ความจริงใจ:** การให้ข้อเสนอแนะหรือคำแนะนำใดๆ แก่ใครควรอยู่บนพื้นฐานของความจริงใจ นั่นคือต้องเป็นคนตรงไปตรงมา ให้ข้อเสนอแนะทั้งโดยวาจาและเป็นลายลักษณ์อักษรบนพื้นฐานจากการวิเคราะห์ผลการประเมินจากข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เป็นจริง เพื่อให้ผู้รับข้อเสนอแนะมีความเชื่อมั่นว่าข้อเสนอแนะที่แนะนำนั้นผู้ประเมินมีความจริงใจอย่างตรงไปตรงมา
2. **ความตั้งใจ:** ผู้ให้ข้อเสนอแนะหรือคำแนะนำต้องแสดงให้เห็นว่ามีความตั้งใจและสนใจที่จะเห็นความสำเร็จในการพัฒนาตามที่ให้คำแนะนำ ไม่ใช่เป็นเพียงการให้ข้อเสนอแนะตามบทบาทหน้าที่เท่านั้น และพร้อมที่จะมีส่วนร่วมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง รวมถึงมีการแสดงความชื่นชมและวิพากษ์วิจารณ์ในการนำข้อเสนอแนะไปสู่การปฏิบัติ
3. **ความเป็นธรรม:** เมื่อยังไม่ชัดเจนในการที่สรุปปัญหาหรือจุดอ่อนเพื่อจะให้ข้อเสนอแนะ จะต้องให้ผู้รับการประเมินมีโอกาสให้ข้อมูลเพิ่มเติม จนมั่นใจได้ว่ามีปัญหาและจุดอ่อนนั้นจริงๆ จึงจะให้ข้อเสนอแนะได้ตรงกับสภาพที่แท้จริงของผู้รับการประเมิน

เทคนิคในการให้ข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งในกระบวนการประเมินคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้การให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาของผู้ประเมินประสบความสำเร็จ จึงขอเสนอแนะเทคนิคที่รวบรวมและเรียบเรียงจากเอกสารบางส่วน ที่คิดว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้ ดังต่อไปนี้

1. ให้ข้อเสนอแนะทันทีเมื่อกระบวนการประเมินเสร็จสิ้น

การให้ข้อเสนอแนะทันทีหลังการประเมินเสร็จสิ้น จะส่งผลในทางที่ต้อยอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. การให้และรับข้อเสนอแนะจะเป็นที่เข้าใจตรงกันได้ง่ายเมื่อทั้งสองฝ่ายเพิ่งผ่านกิจกรรม การประเมินคุณภาพร่วมกัน ต่างฝ่ายต่างเข้าใจถึง จุดเด่น และสิ่งที่ต้องพัฒนาคืออะไรบ้าง ควร ดำเนินการเพื่อเสริมจุดเด่นอย่างไร ควรดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาหรือลดจุดด้อยอย่างไร และมีอะไรที่เป็น ความคาดหวังในความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาบ้าง
2. การให้ข้อเสนอแนะทันทีทันใด จะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องยินดียินร้ายและพร้อมที่จะนำไปสู่ การปฏิบัติ แต่ถ้าปล่อยทิ้งไว้นาน บางคนอาจจะไม่เห็นความสำคัญของข้อเสนอแนะจากผู้ประเมิน
3. การให้ข้อเสนอแนะทันทีทันใดจะทำให้เกิดบรรยากาศการสนทนาที่เป็นการเสนอแนะวิคิด การพัฒนาหรือแก้ปัญหาในฐานะพี่เลี้ยง ไม่ใช่เป็นการชี้จุดบกพร่องจากผลการประเมิน

2. คิดมากกว่าหนึ่งมุมมองเสมอ

เหตุการณ์เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นมักมีมากกว่าหนึ่งความหมายเสมอ การวิเคราะห์จุดเด่นและ ข้อควรปรับปรุงจากผลการประเมินก็เช่นเดียวกัน อาจจะได้เป็นไปอย่างที่คุณประเมินคิดเสมอไป เมื่อ การวิเคราะห์สรุปที่ไม่ครอบคลุมจะนำไปสู่การให้ข้อเสนอแนะที่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ของสิ่งที่กำลังประเมิน ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยต่อไปนี้

2.1 การรีบสรุปผลการวิเคราะห์ ในการประเมินก่อนที่สรุปว่ามีข้อเด่น ข้อที่ควรปรับปรุง และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงอะไรบ้างนั้น ผู้ประเมินจะต้องมั่นใจก่อนว่า มีข้อมูลและข้อเท็จจริงที่ ถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ เรารีบด่วนสรุปเร็วเกินไปหรือไม่ อาจจะใช้วิธีตรวจสอบตนเองโดยการคิดว่า ถ้าสถานศึกษาที่กำลังประเมินอยู่นั้นมีชื่อเสียงในทางที่ดี คุณจะสรุปผลการวิเคราะห์แตกต่างจากเดิม อย่างไร

2.2 การสรุปผลการประเมินอาจจะถูกต้อง แต่อาจมีเหตุผลอื่นๆ ซ่อนอยู่ ผู้ประเมินสามารถ ตรวจสอบตนเองโดยการพิจารณาจากคำถามต่อไปนี้ มีคนเคยตัดสินผลการประเมินอย่างนี้มาก่อน หรือไม่ด้วยเหตุผลอะไรบ้าง คนอื่นจะคิดและพูดอย่างไรเกี่ยวกับผลการประเมินของเรา เขาจะเปิดใจ รับผลการประเมินและข้อเสนอแนะของเราหรือไม่ จากข้อมูลและข้อเท็จจริงที่มีอยู่สามารถสรุปผล การประเมินสำคัญๆ ที่แตกต่างกันได้อะไรอีกบ้าง เพราะเหตุใด

2.3 ผู้ประเมินเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมสำคัญในการแก้ไขปัญหา การช่วยให้สถานศึกษาแก้ปัญหา หรือปรับปรุงการดำเนินงานได้สำเร็จมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับว่าคำแนะนำของผู้ประเมินชัดเจน หรือไม่ ผู้ประเมินสามารถทำให้ผู้รับการประเมินเกิดความคิดริเริ่มหรือความมั่นใจในตัวเองที่จะ แก้ปัญหาหรือพัฒนาได้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด

3. คิดให้นอกเหนือจากข้อเสนอแนะที่คิดอยู่

ถึงแม้ผู้ประเมินจะมีความชัดเจนและมีความตั้งใจที่จะให้ข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับจุดเด่นและสภาพปัญหาที่วิเคราะห์จากผลการประเมินแล้วก็ตาม ผู้ประเมินควรคิดทบทวนให้แน่ใจว่าต้องการให้เกิดอะไรขึ้นจากการให้ข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์ โดยถามตัวเองด้วยคำถามต่อไปนี้

1. สถานศึกษาแห่งนี้มีอะไรบ้างที่ควรมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพสูงขึ้น
2. จากการสนทนากับผู้รับการประเมินมีข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์อะไรบ้างที่เราสรุปได้
3. ความสัมพันธ์ในการทำงานของเรากับสถานศึกษาควรเป็นอย่างไร เพื่อช่วยให้การนำข้อเสนอแนะของเราไปสู่การปฏิบัติได้อย่างประสบความสำเร็จ
4. เราควรดำเนินการอะไรและอย่างไรถ้าต้องการให้เกิดผลตามข้อ 1-3 ดังกล่าว

4. ชื่นชมจุดแข็งและผลงานของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

การชื่นชมยินดีในความสำเร็จกับใครคนใดคนหนึ่งหรือกับสถานศึกษาหนึ่ง ๆ บางครั้งดูเหมือนว่าเป็นคำหวานดังคำกล่าวที่ว่า "วาจาที่เคลือบน้ำตาล" ก็ตาม แต่การชื่นชมนั้นเป็นสิ่งสำคัญอยู่ที่วิธีการพูดที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้รับการประเมินมีความรู้สึกที่เราไม่ได้ยกย่องเกินความเป็นจริง การทำให้ผู้รับการประเมินได้ทราบถึงจุดแข็งและผลงานความสำเร็จของเขาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญด้วยเหตุผลสองประการ

1. คนเราเมื่อรู้สึกว่ามีผลงานหรือจุดแข็งได้รับการยอมรับจะส่งผลให้เกิดความรู้สึกยินดีที่จะรับคำวิพากษ์วิจารณ์ด้วยความเต็มใจมากกว่าที่จะได้รับทราบแต่จุดบกพร่องของตนเองเท่านั้น
2. คนส่วนใหญ่จำเป็นต้องหาจุดแข็งของตนเองเพื่อให้สามารถหาแนวทางการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้น

5. หลีกเลี่ยงคำถามที่เป็น "กั๊ก" ของความไม่เข้าใจกัน

การให้ข้อเสนอแนะต้องให้ความสำคัญและระวังในการใช้คำถาม เพราะคำถามที่ไม่เหมาะสมจะทำให้ผู้รับการประเมินเสียความรู้สึกและปฏิเสธข้อเสนอแนะของผู้ประเมินได้ การใช้คำถามที่ทำให้ผู้รับการประเมินต้องประเมินผลการตัดสินใจในแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของตนเอง ซึ่งเป็นคำถามที่เน้นตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา จะกลายเป็นการประเมินตัวบุคคลไป เช่น

"คุณคิดว่า คุณจะวางแผนการพัฒนาได้อย่างไร" "คุณคิดว่ามีอะไรอีกไหมที่คุณน่าจะทำได้ดีกว่านี้"

ถึงแม้ว่าบางคนคิดว่าให้ผู้รับการประเมินคิดเองจะเป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากเห็นว่าผู้รับการประเมินมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาด้วยตนเอง แต่ผู้รับการประเมินอาจไม่ทราบเจตนาของผู้ประเมินในประเด็นนี้ ก็เลยเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการรับฟังข้อเสนอแนะในการพัฒนาจากผู้ประเมิน

ในทางตรงกันข้ามในสถานการณ์ที่เหมาะสม เมื่อพบปัญหาหรือสิ่งที่ต้องปรับปรุงชัดเจนแล้ว การใช้คำถามที่มุ่งเน้นคิดหากระบวนการทำงานเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา แทนคำถามที่มุ่งเน้นประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของแต่ละคน จะส่งผลให้ผู้รับการประเมินเกิดความรู้สึกที่ดีและพร้อมรับข้อเสนอแนะที่คิดร่วมกัน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี ตัวอย่างคำถามที่เหมาะสม เช่น

“คุณคิดว่ากระบวนการในการดำเนินการที่ผ่านมาเป็นอย่างไรและเราควรทำอย่างไรต่อไป”

“ช่วยอธิบายความคิดในสิ่งที่จะดำเนินการตามแนวทางที่ว่ามาให้ชัดเจนมากกว่านี้ได้หรือไม่”

6. ให้ความสำคัญกับปัญหาที่เกิดขึ้นและผลกระทบกับกระบวนการดำเนินงานมากกว่าตัวบุคคล

โดยทั่วไปคนเรามีแนวโน้มที่จะฟังคำวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ที่มุ่งเน้นไปที่กระบวนการดำเนินงาน ไม่มีใครที่จะยอมรับการชี้ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล และมักจะมีปฏิกิริยาตอบโต้และปฏิเสธหากข้อเสนอแนะนั้นมุ่งเน้นไปที่พฤติกรรมเฉพาะเจาะจงตัวบุคคล ตัวอย่างเทคนิคการพูดคุยที่เน้นกระบวนการมากกว่าเน้นตัวบุคคล เช่น

1. การอธิบายปัญหาและผลกระทบจากข้อเสนอแนะในมุมมองของคุณคลื่อน
“แนวทางการแก้ปัญหาที่คิดว่าผู้บริหาร ครู และชุมชนจะมีความเห็นอย่างไร”
2. เปรียบเทียบผลงานกับมาตรฐานหรือวัตถุประสงค์การประเมินว่าข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ปัญหาหรือแนวทางการพัฒนานั้นสามารถบรรลุผลตามมาตรฐานหรือวัตถุประสงค์ของการประเมินที่ต้องการได้หรือไม่
3. ในฐานะผู้ประเมินต้องอธิบายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นและให้ข้อเสนอแนะอย่างอ่อนน้อมและด้วยใจเป็นกลาง

7. ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรมและชัดเจนไม่ใช่ลักษณะทั่วไป

ชี้ประเด็นปัญหาและสิ่งที่ต้องปรับปรุงให้ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม และให้ข้อเสนอแนะที่ตรงประเด็นและมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาได้จริง เนื่องจากว่าคนเราจะมีแนวโน้มที่จะเข้าใจปัญหามากขึ้นหากได้รับข้อเสนอแนะที่สามารถทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อเสนอแนะที่ช่วยให้เห็นแนวทางหรือกระบวนการปฏิบัติงานที่สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ความชัดเจนดังกล่าวยังช่วยให้ผู้รับการประเมินมีแนวโน้มที่จะยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์ด้วยความเต็มใจถ้าผู้ประเมินสามารถชี้ไปที่ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาได้อย่างเฉพาะเจาะจง

8. ให้ข้อเสนอแนะโดยการมองอนาคตที่ดีกว่า

การใช้ข้อมูลเกี่ยวกับจุดเด่น ปัญหาหรือสิ่งที่ต้องปรับปรุงในอดีตเพื่อให้ข้อเสนอแนะที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษามีอนาคตที่ดีกว่าเดิม เพื่อมีคุณภาพในทุกๆ ด้านสูงขึ้นจะช่วยให้การให้ข้อเสนอแนะประสบความสำเร็จ ตัวอย่างการพูดคุยในระหว่างการให้ข้อเสนอแนะอาจเป็นดังนี้

"เราจะแก้ปัญหา/พัฒนา/ในเรื่อง...นี้ได้อย่างไร"

"สิ่งที่เป็นไปได้สำหรับ ... มีอะไรบ้าง"

"มันจะเป็นอย่างไรถ้าเราทำตามที่เราคิดและวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับ...ในวันนี้"

"เราทำงานด้วยกัน/คุยกันในเรื่องที่จะดำเนินการในเรื่อง...ครั้งต่อไปเมื่อไหร่"

9. การสนทนาเพื่อรายละเอียดและความเข้าใจตรงกัน

การให้ข้อเสนอแนะเป็นการสนทนากันไม่ใช่แค่การบอกหรืออธิบายความคิดของผู้ประเมินเท่านั้น การถามคำถาม และบทสนทนาจะช่วยให้การอธิบายและตรวจสอบมุมมองของผู้ประเมินและผู้รับการประเมินได้ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้ทุกคนมีความชัดเจนและเข้าใจในข้อเสนอแนะที่กำลังพูดคุยกัน เพื่อเป้าหมายในการนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมต่อไป ให้ท่านศึกษาตัวอย่างการพูดคุยที่เหมาะสมในตารางต่อไปนี้

สิ่งที่ต้องการ	สิ่งที่จะพูด
ระบุสมมติฐานและข้อมูลที่ต้องการที่นำคุณไปสู่สมมติฐานเหล่านั้น	"นี่คือมุมมองของฉันและนี่คือวิธีการที่ผมคิดว่า..."
อธิบายสมมติฐานของคุณ	"ฉันคิดว่า ... "
ทำให้เหตุผลของคุณชัดเจน	"ฉันได้ข้อสรุปนี้เพราะ ... "
ให้บุคคลอื่นสำรวจแนวทางสมมติฐานและข้อมูลของคุณ	"คุณคิดอย่างไรกับสิ่งที่ฉันคิดและเสนอ" "เราอาจจะทำอะไรได้บ้าง ช่วยกันพิจารณาหน่อยนะ"
กระตุ้นให้บุคคลอื่นให้มุมมองที่แตกต่างกัน	"คุณมีความเห็นอย่างไรกับข้อเสนอแนะนี้"
ให้คนอื่นแสดงความคิดของตัวเอง	"สิ่งที่คุณไปสู่วิธีการนั้นคืออะไร" หรือ "ทำไมคุณถึงพูด/คิดอย่างนั้น"
ให้คนอื่นอธิบายด้วยความเต็มใจ	"ช่วยอธิบายความคิดของคุณให้มากกว่าได้ไหม"
ให้คนอื่นแสดงเหตุผล	"คุณคิดว่าอะไรคือความสำคัญของเรื่องนี้"
ขอให้เสนอตัวอย่างและความหมาย	"คุณช่วยยกตัวอย่างและอธิบายสิ่งที่เรากำลังคุยกันสักหน่อยได้ไหม"
ตรวจสอบความเข้าใจของตัวเอง	"ฉันเข้าใจถูกต้องแล้วล่ะว่า ..."

10. ให้ข้อเสนอแนะที่เป็น “วิธีการในสิ่งที่ควรปฏิบัติ”

ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมจะมีคุณค่ายิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาหรือแก้ปัญหา ดังนั้นการให้ข้อเสนอแนะในกระบวนการประเมินคุณภาพภายใน ผู้ประเมินควรเสนอวิธีการปฏิบัติที่ชัดเจนในสิ่งที่ควรพัฒนาหรือแก้ปัญหา ซึ่งบางครั้งจำเป็นต้องมีการอธิบายถึงกระบวนการดำเนินงานมากกว่าการบอกว่าควรทำอะไรเท่านั้น นั่นคือข้อเสนอแนะที่ดีควรประกอบไปด้วย “เพื่อแก้ปัญหา/พัฒนาเกี่ยวกับ.....ควรทำอะไร อย่างไร”

11. อธิบายความตั้งใจของคุณด้วยเทคนิค “ไม่ต้องการ/ต้องการ” ("Do not / Do")

เมื่ออยู่ในภาวะที่รู้สึกว่าคุณได้รับการประเมินต่อต้านหรือปฏิเสธการให้ข้อเสนอแนะ ผู้ประเมินจำเป็นต้องลดการต่อต้านหรือการปฏิเสธนั้นให้ได้เพื่อให้ผู้รับการประเมินเข้าใจในความตั้งใจและความคาดหวังในการแก้ปัญหาและพัฒนาที่ผู้ประเมินต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยใช้เทคนิค “ไม่ต้องการ/ต้องการ” โดยใช้รูปแบบประโยคว่า

“ไม่ต้องการ/ไม่อยากให้...(ระบุข้อกังวล/ปัญหา)... แต่ต้องการให้/อยากให้...(ระบุวัตถุประสงค์และสิ่งที่จะทำ)..." ตัวอย่างเช่น

“ไม่ต้องการให้พวกเราารู้สึกว่าสิ่งที่แนะนำนี้เป็นการไม่เคารพในความคิดของพวกเขา แต่ต้องการให้ทราบว่าสิ่งที่เสนอแนะให้ไม่ได้มีเจตนาที่จะตำหนิใครหรือไม่เห็นความสำคัญของความคิดของใครเลย เพียงแต่ต้องการให้แนวทางที่ชัดเจนในการแก้ปัญหานี้ร่วมกันเท่านั้น”

“ผมไม่ยากให้พวกเราคิดว่าข้อเสนอแนะเหล่านี้จะทำให้ผมคิดว่าต้องเสียเวลามาทำงานกับพวกเรามากครั้ง แต่อยากให้เราทราบว่าผมยินดีที่จะทำงานร่วมกับพวกเราเสมอ โดยเป้าหมายของผมคือช่วยให้พวกเราพัฒนาสถานศึกษาของเราให้มีคุณภาพในทุกๆ ด้าน”

12. ใช้การเปิดเผยข้อมูลเพื่อส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูล

การให้ข้อมูล คำอธิบาย หรือคำชี้แจงที่ชัดเจนของผู้ประเมิน จะช่วยลดข้อสงสัย ความผิดพลาดและเป็นบทเรียนที่สามารถนำไปสู่การพูดคุยเพื่อการให้ข้อเสนอแนะที่ดีมากขึ้น การเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้องจากผู้ประเมินด้วยความจริงใจจะสามารถสร้างความไว้วางใจและส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงข้อมูล ความคิดเห็นและความรู้สึกร่วมกัน และในที่สุดก็เกิดการยอมรับข้อเสนอแนะที่ดีต่อไป

13. แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของคุณต่อผลประโยชน์สูงสุดของทุกคน

ถ้าผู้ประเมินแสดงให้เห็นว่ามีความมุ่งมั่นที่จะช่วยให้ข้อเสนอแนะและเห็นความสำเร็จในการพัฒนาสถานศึกษา จะส่งผลให้ผู้รับการประเมินพร้อมรับข้อเสนอแนะและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีความสุข การแสดงความมุ่งมั่นของผู้ประเมินอาจแสดงได้จากพฤติกรรมต่อไปนี้

- การชื่นชมยินดี หรือยกย่องในความสำเร็จบุคคลทั้งต่อหน้าและลับหลัง
- แสดงความสนใจในบุคคลอื่นด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- สามารถให้บุคคลอื่นเข้าถึงและใช้เวลาในการทำงานกับบุคคลอื่นได้
- ปฏิบัติตามคำสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของสถานศึกษา

14. ถามคำถามสุดท้ายก่อนปิดการให้ข้อเสนอแนะ

การให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาและพัฒนาอยู่บนพื้นฐานของปัญหาและสิ่งที่ต้องปรับปรุง ดังนั้นทุกสิ่งทุกอย่างที่กล่าวถึงในกระบวนการให้ข้อเสนอแนะมีทั้งสิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่ดีที่กระทบต่อความรู้สึกของผู้เข้าร่วมรับฟัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหาร ครู ผู้เรียน และชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน รวมถึงเป็นการปิดกิจกรรมการให้ข้อเสนอแนะที่ทุกคนมีความสุข พร้อมทั้งจะร่วมกันคิด ร่วมกันพัฒนาต่อไป จึงจำเป็นต้องให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็นหรือระบายความรู้สึกออกมาก่อนที่จะปิดกิจกรรม ซึ่งผู้ประเมินควรใช้คำถาม ต่อไปนี้

“ใครมีความคิดเห็นอะไรเพิ่มเติมบ้างครับ”

“ใครมีอะไรที่อยากจะพูดหรือแสดงความรู้สึกกับพวกเราอีกไหมครับ”

เทคนิคที่เสนอแนะมานี้จะส่งผลต่อความสำเร็จในการให้ข้อเสนอแนะของผู้ประเมินมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับวิธีการฝึกฝนและนำไปใช้มากขึ้นแค่ไหน อย่างไรก็ตามผู้ประเมินแต่ละท่านล้วนเป็นผู้มีประสบการณ์และมีทักษะเฉพาะตัวที่สามารถเลือกนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทของสถานศึกษาที่รับการประเมิน ไม่จำเป็นต้องยึดติดกับข้อเสนอแนะในเอกสารนี้เท่านั้น แต่การเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงจะส่งผลให้ทุกท่านประสบความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาต่อไป

เอกสารประกอบการเรียนเรียง

Kinlaw, D., *Coaching for Commitment, Interpersonal Strategies for Obtaining Superior Performance from Individuals and Teams*, 2nd ed. (San Francisco: Jossey-Bass/Pfeiffer, 1999) p. 85.

Malandro, L., *Say It Right the First Time* (New York: McGraw-Hill, 2003) p. 53.

Manzoni, J-F and Barsoux, J-L, *The Set-Up-To-Fail Syndrome* (Boston: Harvard Business School Press, 2002) p. 166.

Patterson, K. et al, *Crucial Conversations, Tools for Talking When the Stakes Are High* (New York: McGraw-Hill, 2002) pp. 34 – 35, 76 – 80.

Senge, P. et al, *The Fifth Discipline Fieldbook, Strategies and Tools for Building a Learning Organization* (New York: Currency Doubleday, 1994) pp. 256 – 258.

Stone, D. et al, *Difficult Conversations, How to Discuss What Matters Most* (New York: Viking Penguin, 1999)

สื่อรายการที่ ๒.๔/๒ : ใบงานกิจกรรมที่ ๒.๔ (๑) เทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

คำชี้แจง

ให้ผู้เข้ารับการสัมมนา ศึกษาข้อมูลจากสรุปผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแห่งหนึ่งต่อไป นี้ แล้วสรุปข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมและคิดว่าเป็นไปได้ในการปฏิบัติของสถานศึกษา

จุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาจากการประเมินคุณภาพการศึกษา

จุดเด่น

ด้านการบริหารจัดการ คณะผู้บริหารเป็นแบบอย่างของควมมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำ มีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเหมาะสม มีการกระจายอำนาจสู่บุคลากร ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา มีการใช้หลักธรรมาภิบาล เป็นแนวทางในการบริหาร จนทำให้งานประสบผลสำเร็จ บรรลุตามเป้าหมาย มีการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างยุติธรรม รวมถึงความโปร่งใสของการจัดสรรงบประมาณ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

ด้านครู ครูส่วนใหญ่มีความมุ่งมั่น อุทิศตนเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลายสาระที่มีการแสวงหาความรู้และนำเทคนิค นวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ๆ มาสอน มีการสอนแบบโครงงานให้ผู้เรียนได้ทำโครงงานด้วยตนเอง มีความสามารถจัดทำแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรของสถานศึกษา มีการจัดกิจกรรมเสริมให้ผู้เรียนที่เรียนไม่ทันเพื่อน ครูส่วนใหญ่มีความเข้าใจและสามารถประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง

ด้านผู้เรียน ผู้เรียนมีทักษะในการดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีผลงานสร้างชื่อเสียงได้รับถ้วยรางวัลทุกช่วงชั้น มีความสนใจร่วมกิจกรรมศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ และเข้าร่วมอนุรักษ์การแสดงด้านศิลปวัฒนธรรมและดนตรีไทย มีความรับผิดชอบ มีสัมมาคารวะ มีความซื่อสัตย์ กตัญญู เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และช่วยเหลือผู้อื่น

จุดที่ควรพัฒนา

ด้านผู้เรียน ผู้เรียนมีผลการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ระดับปรับปรุง รวมทั้งขาดทักษะในการคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

ด้านครู ครูบางคน/บางกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลตามสภาพจริง ไม่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน

ภาคผนวก